

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у березні 2023 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

23 березня Уряд України, Світовий банк, Європейська комісія та ООН презентували звіт «Друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України». До створення звіту долучилося і ЮНЕСКО, яке оцінило наслідок війни для української культури. За даними організації станом на 24 лютого 2023 року загальна вартість збитків від ідентифікованих активів оцінюється у 2,6 млрд доларів. Зокрема: приблизно 1,7 мільярда доларів збитків припало на історичні міста, будівлі та місця, наповнені визнаними культурними/соціальними цінностями; 650 мільйонів доларів – на туристичні об'єкти; 143 мільйони доларів – на рухомі культурні цінності та колекції, сховища культури; 150 мільйонів доларів – на будівлі/майстерні/ательє, присвячені культурним і креативним індустріям. Найбільш постраждалим регіоном в Україні стала Харківська область, яка зазнала 30% загальної шкоди своїм культурним цінностям. В ЮНЕСКО зазначили, що війна суттєво вплинула на розмаїття і багатство культури та культурної спадщини в Україні, завдаючи шкоди культурній інфраструктурі та активам, зменшуючи засоби для існування для творців, носіїв і практиків культури, обмежуючи доступ до культури та перешкоджаючи здійсненню культурних прав.

27 березня онлайн відбулася 4-та Міжнародна координаційна нарада з питань збереження культурної спадщини в Україні, організована Міністерством культури та інформаційної політики України і ЮНЕСКО задля подальшої координації дій, обміну оновленою інформацією щодо стану та потреб сфери культурної спадщини України та складання дорожньої карти подальших спільних дій між МКІП та міжнародними партнерами у питаннях захисту і підтримки української культури. Сторони, зокрема, обговорили план дій для України, розроблений ЮНЕСКО на основі аналізу звіту «Друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України», щоб підтримка організації була найбільш ефективною, відповідала найбільш нагальним потребам і сприяла відновленню української культури. Зі свого боку пріоритетними потребами на 2023

рік українська сторона назвала: фіксацію та оцінку руйнувань, більш комплексну оцінку втрат сектору культури, диджиталізацію, доступ до культури (перезапуск діяльності, посилення інституційної спроможності закладів), підтримку створення сучасного українського контенту та культурну реінтеграцію деокупованих територій. У заході взяли участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, його заступниці К. Чуєва, А. Бондар, Г. Григоренко та заступник генерального директора ЮНЕСКО з питань культури Ернесто Оттоне.

27 березня в МКІП проведено зустріч команд міністерства та Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні на чолі з О. Ткаченком і Постійним представником ПРООН в Україні Яко Сільє. Сторони обговорили поточні та майбутні спільні проекти, а також домовились продовжити співпрацю з ключових напрямів у 2023 році. Зокрема Яко Сільє анонсував підтримку ПРООН Національного проекту з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики. Також Постійний представник ПРООН привітав зусилля МКІП щодо збереження та відновлення української культурної спадщини та підтвердив зобов'язання ПРООН надавати підтримку в оцінці шкоди культурній спадщині та у її відновленні й реконструкції.

1 березня відбулась онлайн-зустріч міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка та його заступників Г. Григоренко, А. Бондар, К. Чуєвої, Т. Шевченка із заступницею Державного секретаря з питань освіти та культури США Лі Саттерфілд та її командою. Темою зустрічі стало поглиблення відносин України та США у сфері відновлення української культурної спадщини та культурної інфраструктури, яка була пошкоджена внаслідок російської агресії. Зокрема йшлося про удосконалення Національної системи охорони культурної спадщини, що має стати ефективним інструментом для трансформації законодавства та цифровізації сфери. Американські держслужбовці також розповіли, що активно працюють над створенням Фонду для допомоги культурній спадщині України, нашим митцям та інституціям.

14 березня пройшла онлайн-зустріч команд МКІП України на чолі з міністром О. Ткаченком і Міністерства освіти, культури та науки Королівства Нідерландів під головуванням державного секретаря з питань культури і медіа Гюнай Услу. Також до розмови приєдналися Посол міжнародного культурного співробітництва Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів Деві ван де Верд, офіцер зі стратегічної політики міжнародної культурної співпраці МЗС Тімен Кувенар, співробітники Посольства України в Нідерландах А. Соловей та Ю. Малиновська. Сторони обговорили можливі шляхи співпраці між країнами у сфері культури й збереження української культурної спадщини. Серед іншого йшлося про підтримку української культури через реалізацію спільних мистецьких проектів: створення сучасної постановки українського балету «Лісова пісня» у співпраці Національної опери України та *Dutch National Opera & Ballet*, видання якісних перекладів українських авторів нідерландською мовою й нідерландських українською.

16 березня делегація Міністерства культури та ЗМІ Республіки Хорватія на чолі з міністеркою Ніною Обулен Коржинек здійснила візит до Києва. До

складу делегації увійшли також директори Управління охорони культурної спадщини й Управління міжнародного культурного співробітництва Міністерства культури та ЗМІ Хорватії Томіслав Петрінець і Аня Єлавіч. Під час візиту відбулася зустріч хорватської делегації із командою МКІП України: міністром О. Ткаченком і його заступниками Г. Григоренко, К. Чуєвою й А. Бондар. Також до розмови долучився посол Хорватії в Україні Аніца Джаміч і представники дипустанови Єрко Вукас і Наташа Микуліна. Сторони розглянули питання співпраці у сфері культури й збереження культурної спадщини в умовах війни та підтримки медіа. Особливо актуальним і вагомим для України є досвід Хорватії у збереженні культурної спадщини як під час війни, так і після її завершення. Також у рамках візиту відбулася зустріч Ніни Обулен Коржинек, яка водночас є головою хорватської Комісії у справах ЮНЕСКО, з президенткою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Еміне Джапаровою. Співрозмовниці обговорили співпрацю України та Хорватії в рамках ЮНЕСКО, необхідність усунення країни-агресора з системи ООН, вплив війни на культуру та освіту в Україні тощо. Окрім того, хорватські високопосадовці поклали квіти до Стіни пам'яті загиблих за Україну біля Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та відвідали Національний заповідник «Софія Київська».

20 березня відбулась онлайн-зустріч міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка, його заступників А. Бондар і Т. Шевченка та представників Посольства України в Норвегії з міністром культури та рівності Королівства Норвегія Анеттою Треттебергстуен. Сторони обговорили співпрацю у сферах культури, культурної спадщини та медіа. Українська сторона висловила зацікавленість у культурних обмінах та широкій презентації української культури в Норвегії.

22 березня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко та його заступники Г. Григоренко, А. Бондар і Т. Шевченко онлайн поспілкувалися із Державним секретарем з питань культури, медіа та спорту Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії Люсі Фрейзер. Розмову присвятили конкретним організаційним кейсам, що стосуються підтримки української культури, креативних індустрій, медіа, збереження української культурної спадщини в умовах війни. Під час зустрічі також окремо зупинилися на співпраці у сфері медіа та інформаційної політики, зокрема протидії російській пропаганді. А 27 березня О. Ткаченко разом із Г. Григоренко провели онлайн-переговори з партнерами щодо організації пісенного конкурсу «Євробачення»-2023 в Ліверпулі. Український міністр наголосив, що програма події має представляти культуру та дух України. Також важливо, щоб зі сцени конкурсу звучала правда про російську війну проти нашої країни.

27 березня в МКІП відбулась зустріч команди Міністерства культури та інформаційної політики України на чолі з міністром О. Ткаченком із Надзвичайним і Повноважним Послом Японії в Україні Мацудою Кунінорі, першим секретарем з культурних питань японського посольства Такаакі Уджіхарою та радником дипустанови з економічних питань Котаро Танакою. Сторони обговорили співробітництво у сферах захисту і збереження культурної спадщини України, цифровізацію культури, підтримку українських митців, закладів куль-

тури, креативних індустрій в Україні та медіа. Торкнулись і теми підтримки та промоції української культури в Японії. За результатами зустрічі домовлено продовжувати системну співпрацю на державному рівні, а також розширити інституційну співпрацю.

28 березня в МКІП проведено зустріч, присвячену культурній співпраці України та Данії. У ній взяли участь заступниця міністра культури та інформаційної політики України Г. Григоренко; заступник генерального директора Українського інституту А. Алієв; Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Данія в Україні Оле Егберг Міккельсен; генеральний секретар Інституту культури Данії Камілла Мордхорст; регіональна директорка Данського інституту культури в країнах Східного партнерства Генрієтт Борг Рейнхольдт; голова Українсько-данського молодіжного дому Джулі Арнфред Боєсен; офіцер з культури та комунікацій Посольства Данії в Україні І. Зайцева. Сторони обговорили можливі шляхи зміцнення зв'язків у межах дансько-українського партнерства, а також взаємодію з Данським культурним інститутом. Йшлося і про підтримку українських митців за допомогою грантів *New Democracy Fund*.

7 березня Український інститут та ООН Жінки в Україні вручили премію *Women in Arts. The Resistance*, що відзначає досягнення жінок, які працюють у сфері культури та мистецтва. Цьогорічна, уже четверта за ліком подія пройшла під гаслом «Вогонь запеклих не пече» та охопила два попередні роки. Переможниць визначали у восьми номінаціях: «Жінки у візуальному мистецтві» – А. Кахідзе, «Жінки в музиці» – А. Загайкевич, «Жінки в театрі» – Н. Захоженко, «Жінки в кіно» – А. Горлова, «Жінки в літературі» – Г. Крук, «Жінки в культурному менеджменті» – Ю. Ваганова, «Жінки в культурній журналістиці, критиці та дослідженнях» – А. Платонова, а також «Особлива відзнака за важливий внесок в українську культуру» – Ю. Сідорова. Ще однією особливістю цьогорічної премії став додатковий критерій відбору – внесок у перемогу, що враховує діяльність номінанток у військовій, волонтерській, культурній чи будь-якій іншій сфері, що безпосередньо наближає перемогу України. Під час церемонії нагородження відбулася прем'єра жіночого маніфесту «Ти є велика сила», створеного командою музичного каналу *MEGOGO LIVE* спільно з ООН Жінки в Україні та Українським інститутом. Пісню і кліп записали М. Круть, Р. Сирота (*Roxolana*), О. Кольцова (Крихітка) та О. Карась (Тонка). Крім них, у відео можна побачити номінанток премії *Women in Arts. The Resistance*.

16 березня стартувала програма розвитку спроможності для відбудови України *New European Bauhaus*, започаткована Європейською комісією. Її головна мета – стимулювання та допомога місцевим громадам у реалізації програм відновлення та відбудови. Програма організована українськими партнерами *Ro3kvit*, *ReThink*, Угодою мерів – Схід і Радою архітекторів Європи. Вона складатиметься із серії онлайн-вебінарів, які розпочнуться у квітні. На них представлять можливі моделі співпраці у реалізації проєктів відбудови, шляхи оцінки необхідних ресурсів та їх розподілу, фінансування та залучення місцевого населення до виконання проєктів. Ще один напрям – представлення цілісного бачення стратегії сталого повоєнного розвитку регіонів, включаючи пошук рішень щодо оптимального вторинного використання матеріалів, розвитку авто-

номної енергетики та інших ресурсів. На підставі результатів Єврокомісія та українські партнери розроблять подальші заходи в межах проєктів з відбудови України за підтримки всієї спільноти Нового європейського Баухаузу.

13 українських проєктів стали переможцями конкурсу «Європейські проєкти співпраці» 2022 – одного з найбільших конкурсів програми ЄС «Креативна Європа» підпрограми «Культура», що охоплює всі культурні та креативні сектори. Два з них – це координатори консорціумів: *Music Export Ukraine* з проєктом *Eastern European Music Academy* та *Proto Produkcii* із багатодисциплінарною лабораторією «What's next? Safe cultural multi-spaces for the multidisciplinary reflection of (post)war and (pos)crisis European identity». Ще 11 грантів отримали такі українські організації: платформа культурних ініціатив «ІЗОЛЯЦІЯ» з двома проєктами – *Active CITY(zens)* та *Cultural Transformation Movement*; Львівська міська рада – *Augmented Reality Tales of War and Peace*; Національний фонд розвитку циркового мистецтва ім. В. Шевченка – *Creative Streets for dialogue – connecting two European Capitals of Culture, Veszprém and Elefsina*; «ЛАВРА ОПЕРА» – *LET'S SING OPERA!*; клуб ілюстраторів *Pictoric – Network of Eastern European Design*; Конгрес активістів культури – *One Europe One Caucasus II*; Центр розвитку туризму м. Львова – *VALUABLE WORDS/ INVALUABLE OBJECTS – A collaborative artistic investigation of Ukraine and its people at home in Europe in 2023*; Український інститут книги – *Tales of EUkraine*; *PROFI Ukraine – The Syncromesh proje*; Центр візуальної культури – *The Museum of the Commons. Towards a Healthier Arts Ecosystem*. А 30 березня було оголошено результати конкурсу «Підтримка українських переселенців та культурного і креативного секторів України» 2022 Програми ЄС «Креативна Європа» підпрограми «Культура». Фінансування отримають два проєкти-консорціуми, в кожному з яких є українська організація: «ZMINA: REBUILDING/ЗМІНА: ВІДНОВЛЕННЯ» від платформи «ІЗОЛЯЦІЯ» та партнерів *TRANS EUROPE HALLES* (Іспанія) і *MALY BERLIN* (Німеччина), а також «Culture Helps/Культура допомагає» від ГО «Інша Освіта» і *MitOst e.V.* (Німеччина). Ще один проєкт цього конкурсу визначать згодом. Ініціативи будуть імplementовані впродовж 2023–2025 років та надаватимуть субгранти для підтримки українських мистецьких проєктів. Загальний бюджет – 5 мільйонів євро.

Міністерство культури Великого Герцогства Люксембург виділило 1,3 мільйона гривень для підтримки українських митців через Український культурний фонд. Про це повідомили міністерка культури Люксембургу Сем Тансон і виконавчий директор УКФ В. Берковський за результатами засідань робочої групи (оприлюднено 20 березня). Фінансування стипендіатів відбуватиметься відповідно до рейтингового реєстру за ЛОТом 2 програми «Відновлення культурно-мистецької діяльності».

За кордоном

23 березня в Парижі відбулось засідання Комітету з питань культури, науки, освіти та ЗМІ Парламентської асамблеї Ради Європи під головуванням Є. Кравчук щодо культурного геноциду, який чинить рф на окупованих територіях України. Результати роботи цього засідання допоможуть у підготовці резо-

люції ПАРЕ «Протидія стиранню культурної ідентичності під час війни та миру». Окрім членів Комітету, у засіданні взяла участь директорка Управління культури та надзвичайних ситуацій ЮНЕСКО Кріста Піккат і міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко (онлайн). Український міністр, зокрема, закликав організацію визнати російську федерацію країною, яка вчиняє культурний геноцид, арештувати активи філій «росспівробітництва», які займаються розповсюдженням кремлівських нарративів, та сприяти у поверненні викрадених культурних цінностей в Україну.

2 березня у Лондоні відбувся *Global Soft Power Summit 2023*, який сфокусував свою увагу на Україні. Спікерами заходу, зокрема, стали колишній прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон, міністр закордонних справ України Д. Кулеба (онлайн), перша леді О. Зеленська (онлайн) та креативна директорка Українського інституту Т. Філевська. У рамках саміту відбулася презентація рейтингу *Global Soft Power Index 2023* від компанії *Brand Finance* – найповнішого міжнародного дослідження сприйняття національних брендів. За минулий рік Україна додала найбільше балів серед усіх країн цього світового рейтингу м'якої сили, посівши 37 місце зі 121. При цьому наша країна отримала 14 місце у світі за впізнаваністю, 19 за впливовістю та 68 за репутацією. Окрім зазначених, загальний індекс м'якої сили також враховує такі показники як: бізнес і торгівля, медіа і комунікації, культура та спадщина, освіта і наука, люди і цінності, міжнародні відносини та урядування. Також під час саміту проведено воркшоп Українського інституту та Британської Ради про партнерство у сфері культури між двома країнами. Зокрема йшлося про Сезон культури Велика Британія/Україна та пісенний конкурс «Євробачення», який цього року від імені нашої країни приймає Велика Британія.

Перша леді України О. Зеленська взяла участь у міжнародному форумі *Forbes 30/50*, який 7–10 березня проходив у Абу-Дабі з нагоди Міжнародного дня боротьби за права жінок. Дружина президента стала учасницею панельної дискусії на тему жіночого лідерства та отримала нагороду форуму – «Смолоскип свободи», яку їй вручила Гіллари Клінтон на спеціальному гала-вечорі. О. Зеленська присвятила відзнаку всім українським жінкам. Під час візиту до ОАЕ перша леді також зустрілася з президентом країни, правителем емірату Абу-Дабі шейхом Мухаммадом бін Заїдом Аль Нагаяном. Крім того, О. Зеленська відвідала Національну бібліотеку та архів ОАЕ, який входить до десятки найтехнологічніших у світі. Перша леді передала книгозбірні літературу в межах проєкту «Українська книжкова полицка», що під її патронатом втілюють Міністерство закордонних справ, Міністерство культури та інформаційної політики та Український інститут книги. Крім того, О. Зеленська зустрілась із представницями Української жіночої ініціативи, яку було започатковано у 2021 році за підтримки Посольства України в ОАЕ.

Українська парамедик і волонтерка Ю. Паєвська (Тайра) стала лауреаткою міжнародної премії *International Women of Courage (IWOC)*. 8 березня вона отримала нагороду в Білому домі з рук Держсекретаря США Ентоні Блінкена та першої леді США Джилл Байден. Премію *IWOC* присуджують 17-й рік поспіль

жінкам з усього світу, які продемонстрували виняткову мужність, силу та лідерство в захисті миру, справедливості, прав людини.

10 березня на території Посольства України в США відбулася офіційна церемонія повернення Україні культурних та історичних цінностей, які були затримані у вересні минулого року митно-прикордонною службою США при спробі незаконного ввезення з рф. Серед повернутих артефактів: мечі-акінаки скіфської культури VI–V ст. до н. е., крем'яна шліфувана сокира датована III тис. до н. е., половецькі шаблі часів давньоруської держави XI–XII ст. Українське походження цінностей підтвердило Міністерство культури та інформаційної політики України, завдяки чому прийняли рішення про репатріацію скарбу.

29 березня у Берліні відкрилося перше представництво Українського інституту за кордоном. Його завдання – покращувати знання і розуміння України в німецькому суспільстві, популяризувати українську культуру в Німеччині, а також розвивати сталі зв'язки українських митців, представників громадянського суспільства, науковців з їхніми німецькими колегами. Офіційне відкриття відвідали понад 300 гостей, серед них – політики, журналісти та представники громадського сектору, культурні діячі з Німеччини та України. До присутніх із вітальним словом звернулися посол України в Німеччині О. Макєєв, Уповноважений з питань Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії МЗС Німеччини Матіас Люттенберг, директор програм Європи та Євразії *Open Society Foundation* Антон Артем'єв, генеральний координатор українських проєктів у Гете-Інституті Марк-Андре Шмахтель. Про плани Українського інституту розповіли генеральний директор В. Шейко, виконавча директорка С. Боршош і керівниця німецького представництва Катерина Рітц-Ракул. Культурну програму вечора презентували українські митці. Було представлено музично-сценічні читання «Green Corridor» від режисерки О. Апчел у супроводі музикантів Національного президентського оркестру, музичний перформанс від М. Ключко, виставку українських плакатів воєнного часу та презентацію документального фільму у *VR* про українське мистецтво та митців під час війни. Відкриття представництва в Берліні стало можливим завдяки тристоронньому партнерству між Українським інститутом, Гете-Інститутом та Фондом відкритого суспільства (США) за підтримки Посольства України в Німеччині.

12 березня в Цюриху, у театрі *Schauspielhaus Zürich* (Швейцарія), розпочав свою роботу проєкт *Ukrainian kiosk* – постійний майданчик для обміну думками про історію та культуру України. Його першою гостею стала письменниця О. Забужко. Модерували зустріч С. Жирков, який, власне, ініціював цей проєкт, і Катінка Деккет, головна драматургиня театру Цюриха. Під час заходу німецька акторка Алісія Аумюллер прочитала оповідання О. Забужко «Сестро, сестро», після чого письменниця поспілкувалася з публікою.

21 березня у приміщенні Європейського парламенту в Брюсселі відбувся показ документальної стрічки «Свое» М. Луцика про повномасштабну російську війну проти України. Після перегляду кінострічки присутні мали можливість ознайомитися з фотовиставкою О. Барона «Різна Україна», підготовленою до річниці початку повномасштабної агресії рф. Також з трибуни Європарламенту до євродепутатів звернулася українська режисерка Т. Станєва із проханням не

припиняти підтримку України, яка боронить демократичні цінності, сплачуючи непомірну ціну – життя своїх людей.

1 березня в Асамблеї Республіки у Лісабоні відкрито фотовиставку українського фотографа і журналіста М. Левіна, якого російські агресори вбили у березні 2022 року. На церемонії виступили голова Асамблеї Республіки Аугушту Сантуш Сілва та Тимчасовий повірений у справах України в Португалії В. Козлов. У заході взяли участь депутати португальського парламенту, представники дипломатичного корпусу та Спілки українців у Португалії. Виставка діяла впродовж місяця.

Польське пресове агентство (*PAP*) презентувало 24 березня у Варшаві документальний фотоальбом про російську агресію в нашій країні, виданий під егідою Посольства України в Польщі, – «Нападаючи ви побачите наші обличчя, а не спини» (назва апелює до слів президента В. Зеленського). До нього увійшли 153 світлини, що документують війну в Україні, зроблені в тому числі фотокореспондентами *PAP*. Презентацію супроводжувала фотовиставка та «Польсько-українське пообіддя» – зустріч Надзвичайного і Повноважного Посла України в Польщі В. Зварича та президента *PAP* Войцеха Сурмача. Видання буде розіслано пресагенціям по всьому світу. А 1 березня в корпусі археологічного факультету Варшавського університету відкрито фотовиставку В. Савенка та В. Бобиря «Чернігів – час війни, 2022 р.».

10–25 березня на площі Вабадузе у Таллінні діяла фотовиставка «Я обираю життя», яка розповіла про долі українських вимушених переселенців в Естонії. У відкритті заходу взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Естонії М. Беца та віцемер міста Каарел Оя. Організатором виставки виступив Департамент культури та спорту Таллінна.

10–17 березня в Будапешті, у приміщенні Чеського культурного центру, діяла виставка художніх робіт українських дітей, котрі вимушено покинули свої домівки через розв'язану росією війну, – «Хто я є?». Подія стала завершенням однойменного п'ятимісячного проєкту Української асоціації «Єдність» і *REAL School Budapest* та включала також роботи українських фотографів О. Гор, В. Бугаєнка та художниць Ю. Колодко, Г. Шевчук, О. Гречешнюк, А. Марутіної і Н. Пустовіт, які працювали разом з дітьми. Партнером проєкту виступила Міжнародна організація з міграції в Угорщині. Допомогу в організації заходу надало Посольство Чехії в Угорщині та Чеський культурний центр.

29–30 березня в Хошиміні проведено фотовиставку «Рік української мужності» та показ документальної стрічки «Маріуполь. Невтрачена надія» М. Литвинова. Культурні заходи було організовано генеральними консульствами Франції та Німеччини в Хошиміні за ініціативи Посольства України у В'єтнамі.

16 березня Банк Литви випустив у обіг пам'ятну монету номіналом 2 євро «Разом з Україною». Національний бік монети створила художниця Егле Жемайте. У її центрі – стилізований соняшник, пелюстки якого – ніби силуети людей, які тримаються за руки, обіймаються, захищають одне одного, уособлюють єдність, підтримку та силу бути разом. Кошти від реалізації монет підуть на

підтримку України. Це вже друга монета, випущена Банком Литви, присвячена боротьбі України за волю.

Міжнародна підтримка України

В Україні

Акторка, режисерка і продюсерка українського походження Кетрін Винник стала першим амбасадором фандрейзингової платформи *United24* з Канади. Вона опікуватиметься напрямом «Відбудова України» і відкриє свій збір через платформу на відновлення одного з 18 будинків у Київській області, які відбудують першими в межах цієї програми. Акторка підтримує Україну з початку російської агресії 2014 року. Після початку повномасштабного вторгнення РФ вона заснувала організацію *The Winnick Foundation*, яка надає гуманітарну допомогу постраждалим від війни українцям. 1 квітня з Кетрін Винник через відеозв'язок поспілкувався президент України В. Зеленський. Глава держави подякував їй за підтримку нашої країни та долучення до ініціативи *United24*. Ще одним амбасадором платформи *United24* став мандрівник, телеведучий та письменник Едвард Майкл «Біар» Гріллз (Велика Британія). Він також просуватиме напрям «Відбудова України». 26 березня канал *Discovery+* показав документальну стрічку «Біар Гріллз зустрічається з президентом Зеленським» про візит британця до України у грудні 2022 року.

26 березня до України як Посол доброї волі ЮНІСЕФ приїхав актор Орландо Блум (Велика Британія). Під час візиту з ним та командою ЮНІСЕФ зустрівся президент України В. Зеленський. Учасники зустрічі обговорили проекти гуманітарної допомоги та питання відбудови, орієнтовані саме на інтереси дітей. Під час перебування в Україні Орландо Блум також навідався до дитячої точки фонду «Спільно», яким опікується ЮНІСЕФ; взяв участь в освітньому квесті на знання правил мінної безпеки разом із 150 дітьми в Ірпені; побував у гостях у сім'ї з с. Демидів, яка прихистила чотирьох осиротілих дітей.

24 і 25 березня Львів відвідав історик, професор Єльського університету Тімоті Снайдер (США). Він прочитав лекцію студентам Українського католицького університету, зустрівся з мером А. Садовим і військовослужбовцем О. Ширшиним, який в окопі читав його книгу «*The Road to Unfreedom*», висадив дерево на Катедральній площі. Незадовго, 14 березня, історик виступив на засіданні Ради Безпеки ООН, скликаному на вимогу Москви для обговорення «русофобії». Снайдер заявив, що росія використовує термін «русофобія» для виправдання агресивної війни в Україні, політики геноциду та воєнних злочинів. Історик зауважив, що «російська загарбницька війна в Україні вбила більше російськомовних, ніж будь-яка інша акція».

Центр просторових технологій у співпраці з лондонським *Forensis* досліджує історію Маріупольського драмтеатру, його трансформацію в укриття під час повномасштабної війни, російську атаку й руйнування пам'яті про неї. Команда збрала тисячі фотографій, відео й публікацій у соціальних мережах і записала понад 100 годин розмов зі свідками. Спогади очевидців реконструювали в 3D-моделі, щоб перетворити дослідження у комеморативну практику. 11 березня в кінотеатрі «Жовтень» команда вперше представила результат своєї ро-

боти – короткометражний дослідницький фільм «Російський авіаудар по Маріупольському драмтеатру. Частина 1: Місто в театрі». Перед показом директор *Forensis* і *Forensic Architecture*, професор просторових і візуальних культур Еял Вайзман (Велика Британія) прочитав лекцію про архітектуру пам'яті.

1 березня Благодійний фонд «Сучасна Україна» запустив проєкт «FOR KIDS UA», мета якого – привернути увагу світової спільноти до проблеми депортованих росією українських дітей, зібрати допомогу для їхньої гуманітарної підтримки. Упродовж наступних п'яти місяців у співпраці зі світовими художниками-муралістами та Укрпоштою буде проведено благодійний онлайн-продаж п'яти колекційних поштових марок, на яких зображено мурали на підтримку України та її «вкраденого покоління». Першим лотом проєкту стала марка із зображенням стінопису Жульєна Сета «Україна в дії» (*L'Ukraine en marche*), створеного на початку війни у Парижі (Франція).

Міжнародна організація з міграції (МОМ) і Агентство ООН з питань міграції в Україні за фінансової підтримки фонду японського музиканта Йошікі *Yoshiki Foundation America* започаткувало грантову програму для творчих та інклюзивних ініціатив громадянського суспільства, пов'язаних із музикою. Вона передбачає фінансову допомогу до 10 тис. доларів на проведення благодійних концертів, закупівлю музичних інструментів для учнів музичних шкіл, безоплатні заняття для дітей-переселенців і майстер-класи з написання пісень.

За підтримки Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні та фінансової підтримки Міністерства закордонних справ ФРН ГО «Маріупольська асоціація жінок „БЕРЕГІНЯ”» почала створювати газету «СХІД now» для вимушених переселенців з Донеччини та Луганщини, які наразі перебувають в інших регіонах країни, а також у Польщі. Перший номер вийшов у березні. Наклад – 200 тис. примірників. Газета виходить двічі на місяць, її розповсюджують серед переселенців безкоштовно.

За кордоном

До річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну силами громадської ініціативи «Євромайдан – Варшава», фонду *Stand with Ukraine* та організації *Nova Ukraine* у Польщі проведено інформаційну кампанію «Дякую, Польще». У межах акції по всій країні було встановлено 70 білбордів із зображеннями українців, які щиро дякують полякам та Польщі за підтримку.

Митці з усього світу продовжують у різний спосіб висловлювати свою підтримку українському народу. Видатний кінорежисер та сценарист Єжи Гоффман (Польща) звернувся до солдатів та офіцерів ЗСУ з мотиваційною промовою. Він запевнив, що мужністю українського народу та її армії вражений увесь світ і висловив переконаність, що за допомогою вільного світу ми відбудуємо Україну, котра стане сучасною, багатою європейською країною (відео опубліковано 1 березня). Легендарний композитор Ендрю Ллойд Веббер (Велика Британія) записав зворушливе відеозвернення зі словами підтримки учням 93-ї школи в Києві, які поставили його мюзикл «Кішки» у бомбосховищі (новинний сюжет про це вийшов 13 березня на *Ukrinform TV*). Кінозірка Робін Райт (США) висловила свою підтримку українцям і сподівання, що війна скоро

закінчиться (опубліковано 25 березня платформою *United24*). Ірландський гурт *U2* присвятив Україні пісню зі свого нового альбому «*Songs of Surrender*». Це римейк композиції «*Walk On*» (реліз платівки відбувся 17 березня). До роковин початку повномасштабного вторгнення росії в Україну тенор Петрус Шродерус (Фінляндія) опублікував новий кліп на українську пісню «Чорнії брови, карії очі». Відео було знято у Бучі та Ірпені, а головними його героями стали українці (опубліковано 24 січня).

Узбекистан став третьою країною Центральної Азії, що відмовилася від проведення музичного фестивалю «Жара» за участі російських артистів, які підтримують війну проти України. Захід мав відбутись у Ташкенті 20 та 21 травня. Раніше його скасували Казахстан та Азербайджан, пояснивши це «ситуацією у світі».

15 березня Посольство України в Японії спільно з українськими та японськими активістами провело в Токіо акцію протесту проти виступу російської оперної співачки А. Нетребко, яка багато років висловлювала прокремлівські погляди та відкрито підтримала військову агресію рф проти України.

Шевченківські дні

9 березня українці відзначили 209 років від дня народження геніального митця і мислителя Т. Шевченка. До цього річної дати Світовий Конгрес Українців закликав єднатися під спільним гаслом *#Поборемо* та здійснювати благодійні пожертви на підтримку захисників України через ініціативу *СКУ Unite With Ukraine*.

Українські посольства та громади провели урочисті заходи та церемонії покладання квітів до пам'ятників Т. Шевченку в різних містах світу: Вашингтоні (США), Буенос-Айресі (Аргентина), Лісабоні (Португалія), Афінах (Греція), Варшаві (Польща), Празі (Чехія), Ризі (Латвія), Скоп'є (Північна Македонія), Бухаресті, Сату-Маре, Лугожі (Румунія), Баку (Азербайджан), Ташкенті (Узбекистан), а також до Шевченківського дуба та пам'ятного знаку «Камінь Тарасу Шевченку» в Таллінні (Естонія).

11 березня в Нью-Йорку (США) пройшла ХLІІІ Шевченківська наукова конференція, організована Науковим товариством ім. Т. Шевченка в Америці, Українською вільною академією наук і Українським науковим інститутом Гарвардського університету. Під час заходу відбулася презентація перших двох томів «Спогадів про Тараса Шевченка. Критичне видання» за участі їхнього наукового редактора, проф. Григорія Грабовича. А 12 березня Український драматичний театр в Нью-Йорку представив в Українському народному домі виставу «З Шевченком до перемоги», яку поставив н. а. України Іван Бернацький.

12 березня в Едмонтоні, у приміщенні Дому української молоді, під гаслом «Свою Україну любіть!» відбувся Шевченківський концерт, організований зусиллями Українського музичного товариства Альберти під патронатом місцевого відділу Конгресу Українців Канади. Під час заходу було зібрано 4,5 тис. доларів на допомогу ЗСУ. А 6–31 березня у бібліотеці Університету Альберти експонувалася мультимедійна виставка «Думи мої: Тарас Шевченко, українська діаспора і триваюча війна в Україні».

9 березня Центральна спілка українців у Німеччині провела в Берліні благодійний показ стрічки О. Денисенка «Тарас. Повернення». На зібрані кошти придбають речі, необхідні для захисників України чи членів їхніх сімей. А 31 березня ця ж спілка зорганізувала в столиці Німеччини музично-поетичний вечір «Чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь». 9 березня Шевченківське свято також відбулося у Кельні завдяки зусиллям Української греко-католицької парафії Христа Царя.

12 березня в Кракові, у палаці «Під Кшиштофорами», Об'єднання українців у Польщі організувало Шевченківський концерт «Мені 13-й минало». А 10–13 березня Шевченківські дні відбулися на Вармії та Мазурах. У програмі, зокрема, представлено виставу Коломийського драматичного театру ім. І. Озаркевича «Мати-наймичка» за мотивами поеми Т. Шевченка. Артисти виступили у Кентшині, Лідзбарку-Вармінському, Гурові-Ілавецькому та Свйонтках.

9 березня у Вільнюсі, в Українському центрі, до дня народження Кобзаря проведено гала-концерт «Творчі сили України», який зібрав українські таланти з усіх куточків Литви. На святі також відбулось нагородження переможця літературного конкурсу підліткової прози та поезії «Запеклі» від Українського центру. Переможця – Б. Яковенка – особисто привітала перша леді Литви Діана Науседене.

11 березня Асоціація українських організацій в Естонії організувала у Таллінні літературно-музичний вечір «Шевченко і сучасність».

8 березня у Тбілісі пройшов XVII Всегрузинський конкурс декламаторів поезії Т. Шевченка, організований ГО «Міжнародний український культурно-освітній центр ім. Т. Шевченка» за підтримки Посольства України в Грузії. Церемонія нагородження переможців відбулася наступного дня біля пам'ятника Т. Шевченку.

11 березня Спілка українок в Азербайджані організувала в Баку захід «Шевченко єднає народи», присвячений вшануванню пам'яті Кобзаря та популяризації його творчості в цій країні. У рамках заходу проведено лекцію та дискусію про життя та творчість великого українця, оприлюднено факти, які пов'язують митця з Азербайджаном та його роль у розвитку україно-азербайджанських відносин.

Також 11 березня в Українському домі при Посольстві України в Казахстані відбувся вечір пам'яті великого українця. Згадували життєвий і творчий шлях Кобзаря, зокрема часи його заслання на території Казахстану. Відвідувачі мали змогу ближче познайомитися з роботами Шевченка-художника, які були створені ним під час перебування під вартою в 1847–1857 рр.

12 березня Посольство України в Туреччині разом із Українською спілкою в Анкарі провели Шевченківські дні, організувавши поетичні читання, концерт, фотовиставку картин Т. Шевченка та виставку портретів поета, створених вихованцями української суботньої школи. Благодійною складовою свята став ярмарок і аукціон.

25 березня в місті Кула завдяки ініціативі та зусиллям Культурно-мистецького товариства ім. І. Сенюка і Національної ради українців Сербії від-

бувся культурно-мистецький вечір, присвячений пам'яті Т. Шевченка. Захід відкрили виставкою художніх робіт Амалії Ковач.

10 березня в Дубаї провели VIII Шевченківські читання в Об'єднаних Арабських Еміратах, на які цьогогоріч з різних еміратів країни з'їхалася рекордна за всі роки проведення події кількість українців.

Традиційні Шевченківські читання також провели 18 березня у Мельбурні, в Королівському ботанічному саду (Австралія).

18 березня Посольство України в Єгипті спільно з Українською суботньою школою та активістами української громади провело урочистий захід з нагоди свята. Присутні мали змогу оглянути фотовиставку, ілюстровані видання художніх робіт Шевченка, конкурс тематичних дитячих малюнків, спробувати свої сили у вікторині на знання фактів з життя та творчості Кобзаря, заслухати поезії та пісні, відвідати ярмарок українських сувенірів.

Громадська організація «Українська хата в Йорданії» організувала 17 березня в Аммані вечір пам'яті Т. Шевченка. У програмі було представлено твори поета, пісні у сучасній обробці на його вірші, мінівиставу «Садок вишневий коло хати» та інсценізації гуморесок П. Глазового у виконанні українських дітей.

11 березня Посольство України у В'єтнамі, українська громада, зокрема діти суботньої школи «Зерня», та в'єтнамські друзі вшанували пам'ять Кобзаря у Ханой.

Визнання Голодомору

9 березня Палата представників Бельгії, Нижня палата бельгійського парламенту, визнала Голодомор геноцидом українського народу. У документі також засуджується «сучасне маніпулювання історичною пам'яттю з боку російського режиму з метою забезпечення власного виживання».

23 березня Парламент Ісландії одноголосно ухвалив резолюцію про визнання Голодомору 1932–1933 років геноцидом українського народу.

А 28 березня Національна асамблея Франції, яка є Нижньою палатою французького парламенту, ухвалила резолюцію про визнання Голодомору геноцидом українців. «Резолюція спрямована на визнання владою Франції цього примусового голоду українського населення геноцидом, а також на засудження скоєних дій, що характеризувалися винищенням та масовими порушеннями прав і свобод людини», – зазначається в документі.

Інформаційна безпека

В Україні

2 і 3 березня у столиці відбувся міжнародний форум *Kyiv Stratcom Forum* на тему «Що потрібно для перемоги в інформаційній війні України? Досвід стратегічних комунікацій у воєнний час», організований Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при МКІП у партнерстві з НАТО, Фондом Карнегі за міжнародний мир і Національним демократичним інститутом (США). Мета заходу – зібрати разом комунікаційників з України та країн Європи і Америки, щоб обговорити результати боротьби України на інформаційному фронті у війні з росією, поділитись успішними та цікавими українськими

комунікаційними кейсами, підсумувати досвід за минулий воєнний рік та поділитись ним із партнерами. Серед спікерів – Тимчасово повірений у справах і заступник голови Представництва Євросоюзу в Україні Ремі Дюффло; керівник підрозділу стратегічних комунікацій відділу публічної дипломатії Штабквартири НАТО Кріс Райлі; заступниця помічника Генерального секретаря НАТО з громадської дипломатії Кармен Ромеро; послы країн ЄС, Великої Британії та Канади; міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко; радниця Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки Л. Цибульська та ін.

24 і 25 березня у Трускавці проведено форум «Медіаграмотність 5.0: від викликів до рішень», організатором якого стала *DW Akademie* (Німеччина) у партнерстві з Українським інститутом медіа та комунікацій за підтримки *BMZ* та Європейського Союзу. У заході взяли участь очільниця Директорату з питань інформаційної політики та інформаційної безпеки Міністерства культури та інформаційної політики України Г. Красноступ і Національний проект з медіаграмотності «Фільтр» МКІП.

Також *DW Akademie* (Німеччина) оголосила набір для незалежних журналістів і медіа на третій сезон з виробництва контенту *Creators Fund*, який є частиною проекту *MediaFit*, що фінансується ЄС. Метою *Creators Fund* є просування більшої різноманітності медіаконтенту, який був би цікавим, інноваційним і корисним для регіональної аудиторії. Медіапродукція має бути орієнтована на аудиторію принаймні в одній із таких областей: Донецькій, Луганській, Дніпровській, Харківській, Запорізькій, Херсонській, Миколаївській, Одеській, Сумській і Чернігівській. Проект надає грант на виробництво контенту обсягом 7 тис. євро та забезпечує 3-місячну індивідуальну менторську підтримку в поєднанні з тренінгами.

20 і 21 березня МКІП спільно з Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки і проектом ЄС «Підтримка стратегічних комунікацій в Україні» та у партнерстві з Центром демократії та верховенства права за фінансової підтримки Швеції провів тренінг «Обмін та вдосконалення підходів до стратегічних комунікацій». У ньому взяли участь представники обласних військових адміністрацій, відповідальні за комунікацію з населенням.

За кордоном

1 березня одна з найпрестижніших премій для медіа – *Royal Television Society 2023* (Велика Британія) – оголосила переможців. Серед них – двоє українців, які працювали в Маріуполі у складі команди *The Associated Press* на початку повномасштабного вторгнення: у категорії «Оператор року» нагороду отримав відеожурналіст М. Чернов, а у номінації «Молодий талант року» – журналістка В. Степаненко. Ще у двох номінаціях – «Висвітлення міжнародних новин» і «Ексклюзив року» – відзначили фільм «20 днів у Маріуполі», створений з відеоматеріалів Чернова, вивезених із оточеного росіянами міста.

15 березня заступник міністра культури та інформаційної політики України Т. Шевченко взяв участь у круглому столі «Російська дезінформація в контексті війни та агресії проти України», який проводила ОБСЄ у Відні. Предста-

вник України наголосив, що дезінформація є частиною агресії РФ, тому методи боротьби з нею потребують більш рішучих заходів. Т. Шевченко також провів робочу зустріч з Представницею ОБСЄ з питань медіа Терезою Рібейру. Сторони обговорили питання українського закону про медіа, безпеки журналістів, російської дезінформації та важливості медіаграмотності. А 16 березня Т. Шевченко взяв участь у зустрічі національних координаторів з безпеки журналістів. Цей механізм запроваджено офісом Представниці ОБСЄ з питань медіа з метою посилення координації та обміну кращими практиками між представниками урядів країн ОБСЄ.

28 березня у Братиславі генеральний директор радіо і телебачення Словаччини (RTVS) Любош Махай та член правління Національної суспільної телерадіокомпанії України (НСТУ) А. Таранов уклали угоду про посилення співпраці. Відповідно до неї медіакомпанії посилять співпрацю з обміну радіо- та телевізійним контентом, зокрема у сфері культури, документалістики, історії, соціальних питань, міжкультурного розмаїття та життя національних спільнот. Суспільні мовники України й Словаччини також домовилися співпрацювати в організації навчальних стажувань для редакторів, щоб удосконалювати їхні професійні навички і володіння словацькою та українською мовами.

Дні культури В Україні

18 та 19 березня у Києві, на території маркетмолу «Даринок», відзначили Новруз Байрам – свято початку нового року в іранських і окремих тюркських та кавказьких народів. На локації працювали стенди, що представили національне мистецтво народів світу, які святкують Новруз та гостей свята. Також проведено святковий концерт і збір коштів на підтримку 25-го окремого стрілецького батальйону ЗСУ. Організатори заходу: Департамент культури КМДА, Деснянська РДА, Азербайджанський культурний центр ім. М. Магомаєва.

Закордонне українство В Україні

Для українських громадян, які вимушено тимчасово покинули Україну, запустили застосунок *I'm Ukrainian*. Він покликаний зробити життя українців за кордоном комфортнішим. Завдяки додатку можна знайти інформацію про освіту і працевлаштування у своїй країні перебування, культурні події за участі українських митців, шукати однодумців, додавати оголошення про власні події та бізнеси. Наразі додаток працює у 30-ти країнах, аутентифікація користувачів здійснюється через застосунок «Дія». Проєкт реалізовано Товариством дослідників України, розробкою займалася агенція *SmartApps Lithuania* (Литва).

За кордоном

Понад 50 представників українських організацій у Чехії зустрілися 26 березня в Будинку національних меншин у Празі, щоб обговорити нагальні питання та скоординувати свої дії у подальшому протистоянні російській збройній агресії. Зокрема йшлося про допомогу тимчасовим переселенцям,

яких у Чеській Республіці понад 485 тисяч, гуманітарну допомогу ЗСУ та механізми протидії російській пропаганді. До присутніх зі вступним словом звернувся: Тимчасовий повірений у справах України в Чехії В. Усатий, голова Європейського конгресу українців Богдан Райчинець, Урядова уповноважена з прав людини Чеської Республіки Клара Шімачкова-Лауренчікова, голова Будинку національних меншин в Празі Якуб Штедронь, координатор Міжнародного центру розвитку міграційної політики Роман Макуха, представник Чеської Республіки при НАТО Якуб Ландовський, голова Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» І Ключковська, голова Українського центру безпеки та співпраці С. Кузан.

А 5 березня у Празі, в Центрі допомоги та підтримки *Mriya*, Благодійний фонд К. Білоруської презентував україномовну збірку терапевтичних аудіоказок «Таємні історії маленьких і великих перемог» письменниці Т. Стус. Збірка містить 10 аудіоказок, що пояснюють дітям складні питання, які виникають під час війни. Проєкт озвучила українська співачка *Alyosha* (О. Тополя), а зміст оповідань створили за участі сімейної психологині С. Ройз. Захід відбувся за підтримки Посольства України в Чехії.

10 і 11 березня Посольство України в Малайзії та Українська культурна асоціація представили українську культуру та кухню в рамках фестивалю *Experience Francophonie*, який організувало Посольство Франції у Малайзії з нагоди місяця Франкофонії та відзначення Міжнародного дня Франкофонії.

З 8 березня по 18 травня у Вілмінгтоні (штат Делавер, США) проходить авторська виставка американської мисткині українського походження Олі Рондьяк «Подолання», натхненна історіями її родини та сучасними переживаннями російсько-української війни. Кураторка виставки – Маргарет Вінслоу.

25 і 26 березня Організація українок Канади ім. О. Басараб організувала в Едмонтоні великодній концерт і благодійний ярмарок «Весняний цвіт та дух України». Всі зібрані кошти від ярмарку та проведеного аукціону підуть на підтримку гуманітарних потреб в Україні та допомогу ЗСУ. Своєю чергою діаспорні організації в Італії та Туреччині провели майстер-класи з писанкарства: 18 березня у Мілані, в Центрі культури та розвитку «РоДоСи», самобутнього мистецтва розпису навчала писанкарка С. Красовська; а 23 березня в Українському товаристві взаємодопомоги у Стамбулі своєю майстерністю поділився отець Методій (цей захід був благодійним, усі кошти спрямують на придбання аптечок і тактичної медицини для військових ЗСУ).

26 березня у Ворсхотені (Нідерланди) в рамках «Української неділі» відбувся міжконфесійний молитовно-культурний захід. Подія зібрала українську та нідерландську громади Ворсхотена, Вассенаару, Райсвійка та Гааги. До заходу, зокрема, долучився вокальний ансамбль «Червоні корали». Зібрані благодійні пожертви призначено для Центру опіки сиріт у Львові.

Мистецькі заходи

За кордоном

У Молдові з 24 лютого по 25 березня тривав «Місяць України в Європі» як нагадування про те, що з моменту повномасштабного вторгнення росії в на-

шу країну виповнився рік. Упродовж місяця в Кишиневі, на майданчику Будинку земств, проходили заходи за участі українських та місцевих митців: показ документальної кінопрограми «UKRAINE UNCUT» з подальшими дискусіями, виставка «Майдан Культури», круглий стіл «Роль мистецтва в умовах кризи», артрезиденції, майстер-класи для дітей. Організатори події – Асоціація «Оберліхт» у партнерстві з Коаліцією незалежного культурного сектору та за підтримки Шведського інституту і загальноєвропейської мережі незалежних культурних центрів *Trans Europe Halles*.

Музика В Україні

9 березня відбулось відкриття першої у світі музичної кафедри ЮНЕСКО «Музика, освіта, наука – заради миру» в Національній музичній академії України ім. П. Чайковського. Подію відзначили одразу на двох локаціях – у самій академії та на Майдані Незалежності, де відбувся «Концерт миру» у виконанні симфонічного оркестру «Київ-Класик» під орудою керівника новоствореної кафедри, Артиста ЮНЕСКО в ім'я миру Г. Макаренка. У програмі прозвучали гімни України та Європи, твори М. Лисенка, С. Гулака-Артемівського, К. Данькевича. Саме відкриття приурочили до дня народження Т. Шевченка. В урочистостях взяла участь представниця ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці Бардескі.

За підтримки Польського Інституту у Києві, Благодійного фонду *Vere Music Fund* та Київського державного музичного ліцею ім. М. Лисенка 1 березня в Національній філармонії України відбувся щорічний концерт «Присвята Фридеріку Шопену» до дня народження композитора.

11 березня диригент Міхеїл Менабде (Грузія) презентував у Національній філармонії України концерт «Крапля за краплею». У виконанні Київського камерного оркестру прозвучали дві прем'єри, українська й столична: композиція «Крапля за краплею» М. Шалигіна, яка і дала назву концерту (написана за кілька днів після початку війни), та «Kommos 2022» О. Безбородька (створена після ракетного обстрілу Будинку офіцерів у Вінниці 14 липня 2022 року).

У Львові стартувала навчальна програма з підприємництва для музикантів *Music StartUp*, яка має за мету допомогти митцям ефективно реалізовувати власну творчість. Автор ідеї і керівник програми – М. Олійник. Навчальна програма *Music StartUp* відбувається в межах реалізації проєкту #ZMINA_2.0 «Субгранти для культурних проєктів» фонду «ІЗОЛЯЦІЯ» за фінансової підтримки ЄС. Партнери програми – Інститут стратегії культури, Американський дім у Львові (США), Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка, Музична спільнота *Porichka*.

За кордоном

17–19 березня в Музичному центрі Кауфмана у Нью-Йорку (США) спільно з Українським інститутом вчетверте проведено фестиваль української сучасної музики *Ukrainian Contemporary Music Festival*. Цьогорічну подію було присвячено творчій спадщині та доробку Б. Лятошинського, одного з основоположників модерної української музики. Мета фестивалю – привернути увагу до

внеску України в академічну музику та ознайомити міжнародну аудиторію з творами молодшої генерації українських композиторів. Засновниця і директорка фестивалю – американська музикознавиця, дослідниця української музику ХХ ст. Лія Бетстоун.

18 березня в межах одного з найбільших у світі шоукейс-фестивалів *South by Southwest (SXSW)*, який щорічно проходить в Остіні (штат Техас, США), відбувся Український день. Учасниками заходу стали гурти *KAZKA*, *Kalush Orchestra*, *Balaklava Blues*, молода авторка та співачка *Nora Polinnia* тощо. Також під час фестивалю проведено панель «On Ukraine's Cultural Frontlines» («На культурному фронті України»), під час якої, зокрема, презентували імерсивний документальний фільм «You Destroy. We Create.» від команд *NowHere Media* та *Meta's VR for Good*.

З березня по червень у Метрополітен-опері в Нью-Йорку (США) проходить стажування українських фахівців у різних департаментах театру. Для стажування було обрано: А. Плахтійенко та А. Сітарського з Львівської національної опери, О. Гіжовську з Молодіжного симфонічного оркестру України, М. Танську з Довженко-Центру. Українці задіяні у спільній з американськими колегами підготовці постановок та реалізації нових проєктів Метрополітен-опери. Програма стажування стала можливою завдяки співпраці Міністерства культури та інформаційної політики України, *the MET*, Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти, Постійного представництва України при ООН та за підтримки першої леді О. Зеленської.

5-й Міжнародний жіночий фестиваль джазу у Стокгольмі вперше присвятив програму єдиній країні – Україні, щоб підтримати українських музикантів, які недостатньо представлені на світовій сцені, і загалом нашу країну, чия культура знаходиться під загрозою. У співпраці з Українським інститутом та Посольством України у Швеції організатори обрали три жіночі українські гурти, які 8 березня виступили у Стокгольмі. Це *LELÉKA quartet*, *GANNA Ensemble* та дует Р. Смірної та М. Калініна. Партнери фестивалю – *Knutpunkt*, мережа з 21 організатора концертів у Швеції – допоможуть організувати більше концертів для представлених українських музикантів. Під час форуму також відбувся аукціон на підтримку українських біженців у Швеції. На продаж виставили полотно художниці Дженні Свенберг Баннель «Мир», яке стало логотипом цього річного фестивалю.

Стримінговий сервіс *Spotify* (штаб-квартира у Стокгольмі, Швеція) обрав першу амбасадорку від України для глобального плейлиста *EQUAL Global* і першого у своїй історії – *EQUAL Ukraine*. Нею стала співачка й авторка пісень Джамала (С. Джамаладінова). Її трек «Take Me To A Place» із мініальбому «Поклик» відкриває відразу дві музичні добірки. Крім того, виконавиця взяла участь у створенні плейлистів, надавши рекомендації щодо найсильніших артисток української сцени. Програму *EQUAL* створено, щоб сприяти рівності жінок у глобальній індустрії музики. Проєкт складається з набору музичних добірок *EQUAL* та сестринських програм, які транслюються у 187 країнах, від Японії до Аргентини, від Польщі до Великої Британії. А відтепер і в Україні.

Лондонська королівська опера підтримала українців, які зараз проживають у Великій Британії, спільним концертом. 16 березня хор опери та 130 українців виступили разом у Королівському театрі Ковент-Гарден у межах проекту *Songs for Ukraine*. За диригентським пультом – директор хору Королівської опери Вільям Сполдінг та диригент *Ukrainian Anniversary Chorus* Богдан Парашак. Концерт став кульмінацією спільної двомісячної роботи українських співаків-аматорів та британського хору. Завдяки проекту головна опера Великої Британії збагатила свій репертуар українськими творами, серед яких – Гімн України, «Молитва за Україну», «Чорна рілля ізорана», «Чом, чом, земле моя», «Живи, Україно, живи для краси» тощо. Проєкт відбувся за підтримки організації *Ukrainians in London* та кафедрального хору Української греко-католицької єпархії Пресвятої Родина й продемонстрував стійкість української громади та силу мистецтва, що здатне об'єднувати людей перед обличчям викликів. Концерт пройшов із великим успіхом й потрапив у світові медіа.

6 березня у Меморіальній церкві Кайзера Вільгельма у Берліні відбувся благодійний концерт на підтримку Молодіжного симфонічного оркестру України – «WILNI: The Free Ones» (пожертви збирали через благодійну організацію *Ukraine-Hilfe Berlin*). Захід об'єднав музикантів українського колективу та оркестру Німецької опери в Берліні, які виступили під орудою сера Дональда Раніклса (Велика Британія) та О. Линів. З вітальним словом до присутніх звернувся Надзвичайний і Повноважний Посол України у ФРН О. Макеєв та інтендант Німецької опери Дітмар Шварц.

22–25 березня Українсько-кримськотатарський музичний проєкт «Yuşan-Zilleya» здійснив своє прем'єрне мінітурне Німеччиною, яке охопило Гамбург, Кельн, Дюссельдорф та Берлін. Музиканти Н. Рибка-Пархоменко, Дж. Каріков і Н. Халілова презентували старовинні українські, кримськотатарські та тюркські пісні, а також твори турецького сліпого поета та співака А. Вейселя. Окрім музики, на слухачів очікувала розмова-зустріч з А. Алієвим, кримськотатарським активістом, заступником генерального директора Українського інституту. Проєкт організовано Українським інститутом спільно з Міністерством закордонних справ України, Фондом Кербера і *Blau-Gelbes-Kreuz*.

Триває гуманітарний тур «Європейський шлях» Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. Лисенка в рамках проєкту «Схід Опера: долаючи відстань». Зокрема 24 березня на головній сцені *Haus des Rundfunks* у Берліні відбувся благодійний гала-концерт «UKRAINE RISE», на якому збирали кошти для організації *Ukraine-Hilfe Berlin* для подальшої допомоги українцям та Україні. У заході взяли участь хор та оркестр ХНАТОБ, берлінський ансамбль *PC Nackt & KHOR*, солісти – н. а. України Б. Півненко (скрипка), К. Титова (фортепіано), Сімона Дрешер (віолончель), К. Ващенко (скрипка), О. Каспрук (бандура). За диригентським пультом – з. д. м. України Д. Морозов та Сінг Тан, який уже майже 10 років живе та працює у Німеччині. Організатори події – *SAVE UKRAINIAN CULTURE* та *Open Music Project*. У рамках проєкту «Схід Опера: долаючи відстань» також було проведено низку заходів у Словаччині: концерт «Звучить Україна» у Братиславі (4 березня); концерт у Габчико до 209-ї річниці від дня народження Т. Шевченка (9 березня);

виступ О. Кочедикова у Центрі для біженців в м. Габчиково (7 березня); творчий вечір С. Замицького у тому ж місті (12 березня).

11–17 березня молода українська піаністка, органістка і композиторка Ю. Юрчак виступила з концертами в Генуї, Римі, Турині, Мілані (Італія) та Монако (Князівство Монако). У Генуї до концерту приєдналася українська вокалістка К. Козлова. Ще три концерти відбулися у дуеті зі скрипкою – грали Глорія Сантареллі, Єсенія Віцентіні. Майже всі концертні програми складено з творів українських композиторів. Зокрема відбулася прем'єра фортепіанного циклу М. Шука «Одеські ескізи». Тур організовано Представництвом Європейської комісії в Італії у співпраці з Культурною асоціацією Анфоссі в Генуї.

Українські музиканти різних музичних стилів і напрямів продовжують виступати за кордоном, щоб зібрати кошти на численні потреби для наших військових та цивільних. Зокрема у Таллінні, в Естонській академії музики та театру, проведено одразу два благодійні концерти на підтримку України. 14 березня спільно з Посольством України в Естонії організовано концерт класичної музики за участі Є. Кострицького (скрипка) та О. Гринюка (фортепіано). А 16 березня відбувся концерт українських студентів, які зараз навчаються в Академії. 22–30 березня чоловічий склад Львівської національної академічної чоловічої хорової капели «Дударик» здійснив благодійний концертний тур містами Латвії (Рига, Даугавпілс, Єкабпілс та Саулкрасти), а також виступив у столиці Польщі. Музиканти зібрали 200 тис. грн, які буде скеровано на придбання розвідувальних дронів. Тур організували: Спілка диригентів Латвії, Департамент культури Риги, Культурна асоціація Північної Риги, мери та директори закладів культури згаданих латвійських міст. 2 березня у Лондоні, в залі історичної будівлі *Canada House* на Трафальгарській площі (Велика Британія), відбувся благодійний концерт С. Вакарчука «A Night for Ukraine», під час якого було зібрано понад 3,3 млн фунтів (147 млн грн). Ці кошти підуть на закупівлю медичного обладнання та відновлення українських лікарень, які постраждали під час бойових дій. Подію було організовано спільно з *Crown Agents International Development*, однією з найбільших у світі благодійних організацій, що працює по всій планеті, а з 24 лютого 2022 року активно проводить збори саме для гуманітарної допомоги Україні. 11–19 березня рок-гурт «Бумбокс» здійснив концертний тур Північною Америкою, завдяки якому вдалося зібрати понад 120 тис. доларів на підтримку українських оборонців (передусім підрозділу «Софія» батальйону ТОР Патрульної поліції в місті Києві, в якому служить лідер гурту А. Хливнюк). Музиканти, зокрема, виступили у Нью-Йорку, Маямі, Сан-Франциско, Лос-Анджелесі, Детройті (США), Ванкувері, Торонто, Едмонтоні (Канада). А 18 березня гурт «Без обмежень» провів благодійний концерт у Токіо (Японія), на якому вдалося зібрати 450 тис. грн для допомоги ЗСУ.

11 березня відбулася світова аудіопрем'єра опери «Чорнобильдорф» Р. Григоріва й І. Разумейка в ефірі *BBC Radio 3*. Аудіозапис є повною версією прем'єри вистави на Гаддерсфілдському фестивалі у Великій Британії.

Театр В Україні

Режисерка театру і кіно, драматургиня та сценаристка Аріан Мнушкін і 15 акторів паризького «Театру дю Солей» (Франція) безкоштовно провели воркшоп з акторської майстерності для 100 українських акторів, студентів та аматорів. Чимало учасників приїхало з гарячих точок – Авдіївки, Миколаєва, Харкова та ін. Тренінги проходили з 23 березня по 5 квітня у Київській опері. Школа відбулася з ініціативи «Театру дю Солей» у партнерстві з Національною спілкою театральних діячів України з метою підтримки українських діячів театру, які працюють в умовах війни. Варто зазначити, що «Театр дю Солей» з перших днів війни допомагає українцям. Зокрема у березні 2022 року команда передала 18 тисяч євро Івано-Франківському національному академічному драматичному театру ім. І. Франка на розвиток гуманітарного центру.

Проект «Шосте чуття» української режисерки та драматургині К. Лук'яненко отримав грант від *European Festivals Fund for Emerging Artists* – ініціативи *European Festivals Association* (її діяльність фінансується за підтримки Програми ЄС «Креативна Європа»), що надає можливість молодим артистам виступати на різних європейських фестивалях. Протягом 2023 року планується професійна мобільність самої К. Лук'яненко, а також продюсерки проекту Д. Іванової-Гололобової. Мисткині відвідають три професійні міжнародні фестивалі театрів ляльок – в Італії, Словенії та Фінляндії. У рамках подорожей відбудуться: презентація проекту, показ інклюзивної вистави з урахуванням сприйняття незрячих та слабозорих глядачів «Хто росте у парку» та воркшоп зі створення вистави такого формату.

2 березня у Львівській національній опері відбулася зустріч генерального директора-художнього керівника В. Вовкуна із представниками японської делегації. Сторони напрацювали нові можливості культурної співпраці, обміну досвідом, проведення гастролей та професійних майстер-класів.

18 і 19 березня Львівський академічний духовний театр «Воскресіння» приймав студентів Національної школи кіно, телебачення і театру в Лодзі (Польща). Кіногрупа знімала фільм про долю актора під час війни.

За кордоном

27 березня режисерка харківського театру «Арабески» С. Олешко виголовила головну театральну промову року в Польщі. Щороку до дня театру цей привілей отримує найвпливовіший театральний діяч, на думку країн-учасниць Міжнародного інституту театру. Цьогоріч Польський осередок організації вперше вибрав для цієї місії українку. Нині С. Олешко мешкає у Варшаві і працює в Польському театрі ім. А. Шифмана.

Театральний фестиваль *Radar Ost 2023*, який проходив 8–12 березня у Берліні (Німеччина), цьогоріч зробив особливий акцент на темі України. У рамках події Центр сучасного мистецтва «ДАХ» спільно з Мультидисциплінарним міжнародним фестивалем сучасного мистецтва «ГогольFest» представив масштабну програму. Вона складалася з театралізованої музичної меси «human?» від формації *Mariia&Magdalena*; спільної ночі читань «Nightmare Europe» з асоціа-

цією *European Theatre Convention* та європейськими театрами; перформансу «Danse Macabre» від жіночого театрального-музичного гурту *Dakh Daughters*. Своєю чергою Театр драми і комедії на лівому березі Дніпра разом із *Deutsches Theater Berlin* презентували виставу «На*І*t». Фестиваль *Radar Ost 2023* організовано *Deutsches Theater Berlin* у партнерстві з *European Theatre Convention* (фінансується Програмою ЄС «Креативна Європа»).

У рамках Сезону культури Велика Британія/Україна, що спільно реалізується Британською Радою та Українським інститутом, 20–22 березня в Кембриджі та 23 і 25 березня в Оксфорді було представлено виставу «Кассандра» за драматичною поемою Лесі Українки. Покази відбулися завдяки співпраці з Українськими студіями в Кембридзькому університеті та волонтерською організацією *Cambridge4Ukraine*. 23–26 березня онлайн-трансляцію постановки можна було переглянути і в Україні. Виставу створено режисеркою Гелен Істман і творчою спільнотою *Live Canon*. Твір представлено у новому перекладі Ніни Мюррей.

10–19 березня в нью-йоркському театрі *La MaMa* з аншлагами пройшли прем'єрні покази авангардного джаз-мюзиклу «Радіо 477», присвяченого Харкову. Ініціаторка і режисерка проекту – Вірляна Ткач, американська мисткиня з українським корінням, дослідниця творчості Л. Курбаса. Виставу створено разом із її театральною групою *Yara Arts Group* на основі джаз-ревю «Алло на хвилі 477!» легендарного харківського театру «Березіль», прем'єра якого відбулася в 1929 році. Музику до ревю створив Ю. Мейтус, а вірші – М. Йогансен. Оскільки оригінальний текст було втрачено, вірші для оновленого мюзиклу написав С. Жадан. Сучасну обробку віднайдені партитури 1929 року спеціально для вистави зробив американський композитор Ентоні Коулмен. А музична продюсерка Д. Коломієць створила ауто-перформанс для кінцевої частини вистави, що присвячена Харкову під час війни. На прем'єру завітали історик і амбасадор *United24* Тімоті Снайдер, поет Реджинал Двейн Беттс, фронтмен гурту *Gogol Bordello* Є. Гудзь. Паралельно з театральними показами С. Жадан здійснив двотижневий творчий тур містами США. Зокрема 5 березня у Народному домі на Мангеттені митець провів поетичний вечір та імпровізований аукціон, на якому було продано його книжки з підписами головнокомандувача ЗСУ В. Залужного та прапори добровольчого формування «Хартія» з підписами бійців. Загалом з квитків на виставу «Радіо 477», донатів та аукціону вдалося зібрати близько 55 тис. доларів.

25 березня в Алітуському міському театрі (Литва) відбулася прем'єра вистави «*Blogi keliai*» («Погані дороги»), яку поставила Т. Трунова за п'єсою Н. Ворожбит.

29 березня – 5 квітня Дніпропетровський академічний театр опери та балету побував на гастролях у Литві, Латвії та Естонії. На сценах Вільнюса, Риги і Таллінна було представлено концерт української музики «Моє ім'я – Україна!», до програми якого увійшли твори М. Лисенка, М. Скорика і К. Данькевича, а також класичну оперету І. Кальмана «Містер Ікс». Зібрані кошти перерахують на благодійний рахунок Державного агентства України з питань мистецтв та

мистецької освіти на відновлення закладів культури, що постраждали внаслідок російської агресії.

На запрошення Союзу русинів-українців Словацької Республіки колектив Донецького академічного обласного драматичного театру (переміщений до Маріуполя, а потім до Ужгорода) презентував 15 березня в Кошицях дві свої постановки: «Крик нації» про життя В. Стуса та виставу для сімейного перегляду «Качка» за п'єсою М. Гушньовської.

Українські театральні та музичні діячі взяли участь у Весняній конференції організації *Opera Europa*, яка проходила у Вісбадені з 30 березня по 1 квітня та головним чином зосередилася на оперному менеджменті. Серед учасників – генеральний директор-художній керівник Львівської національної опери В. Вовкун, генеральна директорка-художня керівниця Одеського національного академічного театру опери та балету Н. Бабіч, делегація Національної музичної академії України ім. П. Чайковського на чолі з ректором М. Тимошенком. Варто зазначити, що українська академія стала першим закладом освіти, що увійшов до асоціації *Opera Europa* (наразі налічує 226 оперних театрів, труп і фестивалів із 42 країн). А В. Вовкун увійшов до складу журі Європейської премії з оперної режисури. У рамках конференції було представлено нову директорку організації – Карен Стоун.

2 квітня медіа *Franceinfo* (Франція) опублікувало репортаж Рафаеля Годе, Фаб'єна Маньєна і Мат'є Дрюжу про роботу Миколаївського академічного художнього драматичного театру під час війни. Журналісти побували в театрі наприкінці березня і переглянули виставу «Емігранти» за С. Мрожеком.

Кіно

В Україні

9 березня заступник міністра закордонних справ Є. Перебийніс передав кінорежисеру О. Сенцову приз «Крістіан» за вагомий внесок у кінематографію від Міжнародного кінофестивалю «Фебіофест» у Празі (Чехія). Відзнаку вручили ще торік у квітні, однак режисер не зміг її особисто прийняти, адже став на захист України у лавах ЗСУ.

З 28 лютого по 2 березня у Києві, в кінотеатрі «Жовтень», одночасно з 6-ма країнами – Литвою, Румунією, Грецією, Болгарією, Єгиптом та ПАР – проходив Міжнародний фестиваль «Film O'Clock». Заснований у 2021 році форум об'єднує прихильників кіно та кінематографістів, які проживають у країнах одного часового поясу вздовж меридіана 25 градусів східної довготи. У його рамках вже втретє провели конкурс короткометражних фільмів. Цьогоріч приз журі отримала стрічка «Папині кросівки» О. Журби – «за новаторський, емпатичний та відвертий підхід до чутливого соціального явища – усиновлення». До програми конкурсу також увійшов документальний фільм «Літургія протитанкових перешкод» Д. Сухолиткого-Собчука.

Із 30 березня до 5 квітня в київському кінотеатрі «Жовтень» після вимушеної річної перерви проведено 11-й Тиждень австрійського кіно. Подію відкрив Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Австрія в Україні Арад Бенкьо. Програма кіноогляду охопила найбільш яскраві та резонансні австрій-

ські картини 2021–2022 рр.: «Ризики й побічні ефекти» Міхаеля Крайсля, «Ріміні» Ульріха Зайдля, «Альма й Оскар» Дітера Бернера, «Не на своєму місці» Ніколауса Гейргальтера та вперше представлено стрічку для молодшої аудиторії – «Францові історії» Йоганнеса Шміда. Фестиваль провели Австрійський культурний форум у Києві та Австрійське бюро кооперації у Львові спільно з кінокомпанією «Артхаус Трафік».

1 березня у Києві відбулося нагородження переможців конкурсу короткометражного документального кіно «Ліфт», який організували українське медіа *hromadske*, фестиваль документальних фільмів *Kharkiv Meet Docs* та Чеський центр. Перемогу здобув фільм «Родинна історія» О. Чубуна. Як нагороду він, зокрема, отримав грошовий приз 1000 євро від Чеського центру. А стрічка про зруйнований дім у Бородянці «Будинок 359-й» А. Мітюкової перемогла у конкурсі від Чеського центру. Призом є професійне стажування у Празі.

9 березня в український прокат вийшов документальний фільм «Будинок зі скалок» («A House Made of Splinters», Данія/Україна/Швеція/Фінляндія) данського режисера Сімона Леренга Вільмонта та другого режисера з українського боку А. Сафарова. Стрічка розповідає про українських дітей, які живуть у притулку поблизу лінії фронту.

Українська кіноакадемія, Програма ЄС «Дім Європи» та компанія *Netflix* (США) продовжили свою співпрацю щодо підтримки українських кіномитців. Ба більше, до започаткованої торік програми підтримки українського кіно долучилися нові партнери – *European Audiovisual Entrepreneurs (EAVE)* та Нью-Йоркська кіноакадемія (*New York Film Academy*). Тож у рамках ініціативи буде надано ще 100 стипендій для творців усіх рівнів від Програми ЄС «Дім Європи»; проведено серію цифрових майстер-класів для продюсерів і лінійних продюсерів, підготовлених мережею міжнародних експертів *EAVE*; забезпечено підтримку передовим проєктам через Українську кіноакадемію з грантами на постпродакшн обсягом 10 000 доларів кожен для художніх або документальних фільмів і дводенним семінаром з цифрового постпродакшну від Нью-Йоркської кіноакадемії. Водночас торішні одержувачі грантів на розробку сценаріїв продовжуватимуть отримувати підтримку.

Гетеборзький кінофестиваль оголосив грант на розробку сценаріїв та проєктів художніх або документальних фільмів українських кінематографістів, які працюють в Україні. Проєкт є частиною ширшої програми з підтримки України, започаткованої у червні 2022 року за сприяння Шведського інституту та *The Swedish Postcode Foundation* (Королівство Швеція).

17 березня в Україні стартував знімальний процес одразу двох серіалів, які створюватимуться у копродукції з закордонними партнерами. Компанія *Film.ua Group* у партнерстві з німецькою студією і дистрибутором *Red Arrow Studios International* розпочала фільмування серіалу «Ті, що залишились» про події, які відбулися в столиці та області в перші тижні російського вторгнення 2022 року. На етапі написання сценаріїв до проєкту приєдналися співпродюсери – національні мовники Швеції (*SVT*), Норвегії (*NRK*), Фінляндії (*YLE*). Своєю чергою компанія *Starlight Media* разом з *Gaumont* (Франція) розпочали зні-

мання серіалу «Перевізниця». Це 10-серійна драма, заснована на реальних подіях перших тижнів повномасштабної війни РФ проти України.

За кордоном

У ніч на 13 березня в Лос-Анджелесі відбулася 95-та ювілейна церемонія нагородження премією «Оскар» від Американської кіноакадемії (США). Цьогоріч Україна вперше мала свого представника серед номінантів – документальний фільм данського режисера Симона Леренга Вільмонта та другого режисера з українського боку А. Сафарова «Будинок зі скалок» («A House Made of Splinters», Данія/Україна/Швеція/Фінляндія) претендував на нагороду в номінації «Найкращий документальний фільм». Перед «Оскаром» у США відбулося понад 30 показів стрічки у головних американських університетах. Присутність української частини команди на врученні премії стала можливою завдяки підтримці Посольства США в Україні та Фонду «Разом з Україною».

Україна була представлена на Міжнародному кінофестивалі про права людини *Movies that Matter*, який проходив з 24 березня по 1 квітня у Гаазі (Нідерланди). До конкурсної програми «Camera Justitia» потрапили військова драма М. Наконечного «Бачення метелика» (Україна/Хорватія/Чехія/Швеція) та документальний фільм Р. Любого «Залізні метелики». Остання картина також змагалася у конкурсі документальних фільмів «Grand Jury Documentary». Варто зазначити, ця стрічка була особливо актуальною для нідерландських глядачів, адже вона досліджує обставини збиття літака *MHI7* на Донбасі. Також режисер Р. Любий взяв участь у панельній дискусії за участі професорки з міжнародного кримінального права Амстердамського університету Маріке Де Хун та родича трьох жертв трагедії *MHI7*, члена правління фонду «Авіакатастрофа» Піта Плуґа. У конкурсі короткометражних фільмів змагалася стрічка Д. Сухолиткого-Собчука «Літургія протитанкових перешкод» (Україна/США). Ще дві картини показали поза конкурсом: ігровий фільм І. Цілик «Я і Фелікс» увійшов до програми «Take on Mental Health», а документалка Є. Джишиашвілі «Плай» – до спеціальної програми «Sakharov Special», яка проводиться у співпраці з Європейським парламентом і цьогоріч була присвячена Україні.

2–8 березня у столиці Латвії проходив *III Міжнародний фестиваль документального кіно Artdocfest/Riga*, основною темою якого стала війна в Україні та відсіч російській агресії. Цьогоріч форум символічно обрав собі емблему в жовто-синіх кольорах: три підняті вгору пальці як знак тризуба. Загалом до фестивальної програми увійшло десять фільмів про російську агресію в Україні. Зокрема форум відкрила документальна стрічка данського режисера Симона Леренга Вільмонта «Будинок зі скалок» (Данія/Україна/Швеція/Фінляндія), яка до того ж отримала спеціальний приз журі основного конкурсу «Artdocfest Open». А закрила фестиваль документальна кінокартина В. Манського, президента «Артдокфесту», та Є. Титаренка «Східний фронт» (Україна/Латвія/США/Чехія). Також на фестивалі показали дві стрічки А. Коваленко – «Ми не згаснемо» (Україна/Франція/Польща/США), яку відзначено «Спеціальним згадуванням журі» у конкурсній програмі «Artdocfest Open», та «Аліса в Країні війни»; дилогію литовського режисера Мантаса Кведаравічюса – «Маріуполіс» (Лит-

ва/Україна/Німеччина/Франція) і «Маріуполіс-2» (Литва/Німеччина/Франція); фільм К. Степанкової про легендарну українську акторку А. Роговцеву «Вітер зі Сходу»; роботу Д. Томашпольського «Лариса Кадочникова. Війна»; стрічку режисерського подружжя М. Тешаєвої та Маркуса Ленца «Коли в Бучу прийшла весна» (Україна/Німеччина); короткометражку Р. Федотова «Away/ Геть». А до складу журі програми «Балтійський фокус» увійшла співзасновниця Української кіноакадемії та член Європейської кіноакадемії Ю. Сінкевич.

Документальна стрічка «Долаючи темряву» від кінооб'єднання «Кінодопомога» відкрила 25-й Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Jeden svět/One World*, що 22–30 березня відбувся у Празі під темою «Ціна за безпеку» (Чехія). Журі міжнародного конкурсу фестивалю відзначило українську кінематографістку А. Коваленко нагородою за найкращу режисуру за кінокартину «Ми не згаснемо» (Україна/Франція/Польща). Ця ж стрічка отримала у Празі нагороду *Silver Eye Award* як найкращий повнометражний документальний фільм Центральної та Східної Європи на *East Silver Market* та *East Doc Platform* (це найбільша платформа спільного виробництва, фінансування та розповсюдження документальних фільмів у Центральній та Східній Європі, яка цього року відбулася 24–30 березня за організації Інституту документального кіно спільно з *One World Film Festival*). Також під час форуму *East Doc Platform* 29 березня у Французькому інституті в Празі демонструвався документальний фільм «Щедрик проти “русского міра”» О. Назарова. Показ відбувся з ініціативи Л. Галкіна та за сприяння французької агенції *CFI Media Development*.

Українська анімація у фокусі ювілейного 25-го форуму з копродукції *Cartoon Movie 2023* у Бордо (7–9 березня, Франція). Щороку форум обирає регіон або країну центром уваги секції *Spotlight*, де розповідає про їх унікальність, особливі риси чи визначний внесок в історію світової анімації. Цього року команда *Cartoon Movie* підготувала розгорнутий огляд про історію та поточний стан української анімації. Також під час форуму діяв Український стенд, покликаний популяризувати сучасну анімацію країни та сприяти пошуку нових партнерств для наших проєктів і компаній. З цією ж метою спеціально для *Cartoon Movie 2023* було створено електронний каталог анімаційних проєктів та сервісів, що містить понад 100 українських проєктів на різних стадіях виробництва за останні 3 роки, а також трейлер, що представив українську анімаційну індустрію та її проєкти різного типу та на різних стадіях виробництва. Українська делегація складалася з представників семи студій анімації – *Animagrad*, *Avtoritetsstudio*, *Lisenbart Film*, *Sun Stories*, *Studio KAPI*, «Червоний собака», *YARKI*, серед яких були вже знамі режисери О. Маламуж і А. Лавренішин, а також шести молодих аніматорів – П. Піддубної, І. Гаркавець, Е. Пупіної, В. Белькевич, А. Фалілеєвої, С. Розуменко. Участь української делегації у форумі стала можливою завдяки підтримці Програми *USAID «Конкуренціяспроможна економіка України»* (США) і організації *Міжнародного фестивалю актуальної анімації та медіамистецтва LINOLEUM* та компанії *Media Resources Management*. Представлені на форумі українські проєкти отримали позитивні відгуки від представників професійної спільноти. Зокрема проєкт студії

Animagrad «Роксолана», що зараз перебуває у розробці, був успішно презентований в межах офіційної програми пітчінгів. Також у межах заходу, напередодні своєї кінотеатральної прем'єри у Франції, відбувся спеціальний показ анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня» О. Рубана й О. Маламужа від студії *Animagrad*. Символічно, що цей мультфільм розпочав свою міжнародну історію саме з пітчінгу на *Cartoon Movie* у 2017 році та став першим українським проектом в історії цього пітчінгу. До того ж одна з основних подій форуму – установчий сніданок, на якому збираються всі учасники *Cartoon Movie* і де презентуються всі проекти-учасники поточного року, – була брендowana віжуалами Мавки.

Український кінематограф було гідно представлено і на інших міжнародних майданчиках. Дві українські стрічки здобули нагороди 47-го Міжнародного кінофестивалю у Клівленді (22 березня – 1 квітня офлайн і 2–9 квітня онлайн, Огайо, США): документальний фільм М. Чернова «20 днів у Маріуполі» отримав приз у номінації «Standing Up», де змагаються фільми про важливі суспільні події, активізм, боротьбу за справедливість; а кінодрама Д. Сухолиткого-Собчука «Памфір» (Україна/Польща/Франція) – нагороду в номінації «Фільми з Центральної та Східної Європи». До програми цього фестивалю також увійшла короткометражна анімаційна робота студентів Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого «Садок вишневий» на вірш Т. Шевченка (художній керівник курсу – О. Касавіна). Військова драма М. Наконечного «Бачення метелика» (Україна/Хорватія/Чехія/ Швеція) отримала головну нагороду Міжнародного кінофестивалю «Фебіофест» у Братиславі (15–19 березня, Словаччина), здобувши перемогу в номінації «Найкращий повнометражний фільм» у конкурсній програмі «In the Heart of Europe». Кримінальна драма Ф. Сотниченка «Ля Палісіада» стала найкращим фільмом *Вільнюського міжнародного кінофестивалю Kino Pavasaris* (16–26 березня, Литва) та отримала грошовий приз 8000 євро. Два українські кінопроекти відзначено в індустрійній секції Копенгагенського міжнародного фестивалю документального кіно (*CPH:DOX*, 15–26 березня, Данія). Проект анімаційного документального фільму І. Цілик «Червона зона» отримав спеціальний приз від європейського фонду «Єврїмаж» – €20,000 на розвиток. Нагороду вручили на знак солідарності та підтримки України. А проект документальної стрічки Є. Трояновського «Куба та Аляска» виграв грошовий приз обсягом €2,300 та безплатне членство у французькій організації *Unifrance*.

10–12 березня в Торонто (Канада) відбувся Фестиваль українського кіно. До програми увійшли українські стрічки, які здобули міжнародне визнання: «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик, «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука, «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Додому» Н. Алієва, «Джулія Блу» Р. Топорович, «Атлантида» і «Відблиск» В. Васяновича. Отримані кошти спрямують до українського фонду «Другий фронт», який закуповує медичне та захисне спорядження для військовослужбовців на передовій, та фонду «Допомога художникам» – дочірнього фонду Канадсько-Української фундації (*CUF*).

18 березня, у 9-ту річницю анексії Криму, в талліннському кінотеатрі «Sõprus» в рамках Українського кіноклубу відбувся показ документального фі-

льму Б. Знакова «Крим. Вкрадений півострів». Захід організовано Асоціацією українських організацій в Естонії спільно з *Fresh Production Group* за підтримки Посольства України в Естонській Республіці.

7 березня Посольство України у Греції спільно з посольствами Польщі та Німеччини організували в Афінах кіновечір «Stand With Ukraine» у рамках заходів, присвячених роковинам російського вторгнення в Україну. Представлено дві документальні кінострічки – «Лариса Кадочнікова. Війна» Д. Томашпольського та «Стерти націю» польського режисера Томаша Гживачевського.

31 березня Посольство України в Туреччині провело в Анкарі показ фільму О. Комаровського «Область Героїв». Проведення заходу приурочили до дня звільнення Бучі, Ірпеня та Гостомеля.

9 березня у Тбілісі (Грузія) демонструвався фільм Сімона Леренга Вільмонта «Будинок зі скалок» (Данія/Україна/Швеція/Фінляндія).

Цього місяця у широкий міжнародний прокат вийшла українська анімаційна стрічка О. Рубана й О. Маламужа «Мавка. Лісова пісня», створена за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» та образів народної міфології. Фільм випустила студія *Animagrad* за підтримки Держкіно України та Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*). Зокрема 2 березня прем'єра мультфільму відбулась у країнах Близького Сходу та Північної Африки, 29 березня – у Бельгії та Франції (потрапивши у п'ятірку найуспішніших фільмів тогочасного французького прокату), 19 квітня – у Нідерландах (ставши найкращим сімейним фільмом у прокаті), 20 квітня – в Італії, 27 квітня – в Хорватії (лідер прокату), Боснії і Герцеговині (також лідер прокату), Албанії, Північній Македонії та Косово, 27 квітня – в Німеччині (україномовна версія), 28 квітня – в Андоррі та Іспанії (ввійшовши у п'ятірку найуспішніших фільмів тогочасного іспанського прокату), 29 квітня – у В'єтнамі, 4 травня – в Угорщині та Португалії, 5 травня – в Румунії, 6 травня – в Монголії, 13 травня – у США та 20 травня – у Канаді (у двох останніх країнах наразі вийшла україномовна версія). Загалом реліз стрічки заплановано у понад 80-ти країнах світу.

Французька освітня платформа для сценаристів *Less is More (LIM)* і українська платформа для сценаристів *Terrarium* реалізують спільну ініціативу для підтримки українських кінематографістів з проєктами малобюджетних ігрових повнометражних фільмів. У рамках співпраці 4 українські кінематографісти безкоштовно беруть участь у програмі воркшопів *LIM*, яка включає три однотижневі семінари у березні, червні та жовтні. Учасниками програми обрано К. Горностаї із проєктом «Антонівка» (робоча назва), А. Маточкіну – «Мати» (робоча назва), Т. Симон – «Грьобана чутливість» та С. Битюцького – «Спадок». А український режисер Д. Сухолиткий-Собчук – серед лекторів програми. Спільний проєкт *Terrarium + LIM* профінансував Французький національний центр кіно (*CNC*).

4 березня у Польщі вийшла адаптація українського серіалу «Слуга народу». Польську версію проєкту презентував телеканал *Polsat*.

Цього місяця українська добірка на стримінговій платформі *Netflix* (США) суттєво розширилася. На сервісі з'явилися телесеріал «Спіймати Кайдаша», заснований на повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я», міні-

серіал за романом-епопеєю А. Дімарова «І будуть люди», фільм з українським шеф-кухарем Є. Клопотенком «Борщ. Секретний інгредієнт» тощо.

Візуальні мистецтва

В Україні

З 20 січня по 3 березня київська галерея «Dymchuk Gallery» у співпраці з онлайн-платформою *The International Coalition of cultural workers in solidarity with Ukraine* презентувала виставку відеоробіт із колекції останньої. З квітня 2022 року платформа збирає та ділиться мистецькими висловлюваннями художників з усього світу, що протидіють війні, насильству, диктатурі та іншим формам пригнічення людини. Виставка стала першою презентацією діяльності платформи в Україні. Для спеціального показу було відібрано 8 відеоробіт, зосереджених на війні. Це твори Клеменса Відемаєра, Гіто Штеєрл (Німеччина), Ахмета Огюта (Туреччина – Нідерланди), З. Лактіонової, Я. Побежана, М. Стоянової, колективу *fantastic little splash*, Т. Цибульник та Еліаса Парвулеско (Україна).

1–19 березня галерея «TRYPOLSKA» організувала персональну фотовиставку Едіт Ландау (Франція) в Музейно-виставковому центрі Музею історії міста Києва. Головним об'єктом спостереження мисткині є народження тілесного пейзажу.

А з 30 березня до 16 квітня на цій же локації було представлено мистецький проєкт «Під поверхнею», присвячений Чорному та Азовському морям. Проєкт поєднав візуальні твори, саунд та поезію. Спеціально для виставки шотландський композитор Майкл Бегг (Велика Британія) створив музичні твори, які увібрали звукозаписи суден, що залишають Одесу, записи звуків руху солі та прісної води між Азовським та Чорним морями через Керченську протоку. До експозиції увійшли твори Л. Літвінової, яка також виступила кураторкою проєкту, Л. Янко та поезія А. Дроня.

За сприяння Посольства Угорщини в Україні з 17 березня по 6 квітня в Центральному будинку художника НСХУ діяла виставка графічних робіт закарпатського митця З. Ілку «Структури. Тотєми».

З 21 березня по 15 травня у Львівському муніципальному мистецькому центрі проходила виставка польського митця Юзефа Робаковського «Attention: Light!/Увага: Світло!/Uwaga: Światło!», яка стала першим представленням його творчості в Україні. Виставку Юзеф Робаковський відкрив особисто. До експозиції увійшли фото- та відеороботи, відібрані із 60-річної практики художника. Партнерами проєкту стали Фотогалерея міста Жешува (Польща), Центр міської історії Центрально-Східної Європи, Фестиваль аудіовізуального мистецтва «Тетраматика» та дослідник В. Когут.

11–31 березня в Житомирському обласному літературному музеї експонувалася фотовиставка «Україна очима француза» режисера-документаліста та фотографа Жакі Леба (Франція – Україна). Автор задокументував моменти з життя українців різних міст після 24 лютого 2022 року. На відкритті виставки також відбувся показ фільму митця про війну «Повернення з України».

За підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Гете-Інституту в Україні з 25 березня по 22 квітня в Івано-Франківську було представлено виставку «Затоплення», яка є колективним дослідженням українських митців єврейської історії Станіслава-Франківська. Над проектом працювали Н. Кадан, Я. Малащук, Р. Хімей, Г. Краєвець, Н. Шукаєва, Ю. Іздрик, Т. Прохасько та Ю. Бакай. Окрім робіт в галерейному просторі, проект включав міську інтервенцію з візуальною роботою «Потоп». Виставку створено в кооперації між галереєю «Асортиментна кімната», ГО «Інша Освіта» та *Centropa* – історичним інститутом з освітніми осередками у Відні, Гамбурзі, Будапешті і Вашингтоні, що займається вивченням і збереженням історії єврейських сімей ХХ ст. в Центрально-Східній Європі та на Балканах.

За грантової підтримки Польсько-української фундації співпраці ПАУСІ та Фонду «Партнерство за сильну Україну» (Велика Британія, Канада, США, Швейцарія та Швеція) 25–26 березня у Бучі Київської обл. відбувся акварельний пленер *Bucha 2022*. Дванадцять митців з різних куточків України задокументували злочини росіян та відновлення міста. Захід організували громадські організації «Український устрій» та «Світ очима художників».

За кордоном

У Німеччині представлено низку виставкових проєктів за участі українських митців. З 2 березня по 2 квітня в Музеї комунікації у Берліні діяла виставка українських фотографів «The Art of Coping with War» («Мистецтво пережити війну»). І. Бондаренко, О. Гляделов, Я. Кононова, О. Курмаз і О. Субач представили п'ять особистих реакцій на війну. Експозиція є частиною проєкту «Мистецький архів воєнного часу», організованого ГО «Музей сучасного мистецтва» у Києві після 24 лютого 2022 року. Захід проходив у рамках бієнале Місяця європейської фотографії, в якому українські митці взяли участь уперше. 17 березня в берлінському Музеї Боде розпочала свою роботу виставка «Timeless. Contemporary Ukrainian Art in Times of War» («Поза часом. Сучасне українське мистецтво під час війни»). Це комбінація сучасного українського арту на тему війни, створеного українськими художниками у перші місяці після початку повномасштабного російського вторгнення, та середньовічних експонатів самого музею. Серед представлених авторів – М. Вайсберг, О. Ревіка, С. Друзяка, О. Грищенко, М. Соломенникова, С. Радкевич та ін. Через логістичні труднощі роботи представлено у вигляді фоторепродукцій. Кураторкою проєкту виступила О. Собкович з Національного музею історії України у Другій світовій війні. Експозицію можна оглянути до 17 березня 2024 р. 10 березня платформа культури пам'яті «Минуле/Майбутнє/Мистецтво» відкрила у Художньому музеї Штутгарта кураторську виставку К. Семенюк та О. Довгополової «From 1914 till Ukraine» («Від 1914 року до України»). Вона об'єднала роботи знакового німецького живописця і графіка ХХ ст. Отто Дікса, котрий працював з темами Першої та Другої світових війн, і створені після 2014 року твори українських митців – А. Сагайдаковського, К. Бучацької, Д. Саліванова, Д. Ревковського та А. Рачинського, а також колективний звуковий проєкт М. Іванова,

В. Константинова, І. Скорини, К. Щербакової та К. Янус. Виставка працюватиме до 23 липня.

7–12 березня у віденському Музеї народного побуту за підтримки Посольства України в Австрії проходила виставка «Women Avant-garde: FIGHT, SISTER!» («Жіночий авангард: Борися, сестро!»), яку було приурочено до Міжнародного дня боротьби за права жінок. Виставка є культурним діалогом 20 мисткинь з України, Австрії, Німеччини та Ірану, яких об'єднує боротьба за свободу. З українських художниць до проєкту долучилися О. Штепура, К. Дацик, А. Яковенко, М. Рубан, О. Федорова, Я. Гринів, О. Федорук, А. Стащенко, О. Благовіщенська та ін. У експозиції представлено інсталяції, зокрема ляльку-мотанку заввишки 4,25 метра, відео- та аудіоперформанси, картини, фотографії, колажі, колекцію українського фешн-бренду «...і на попелі проростуть квіти» тощо. У рамках виставки відбулися панельні дискусії та авторські екскурсії, а також проводився збір коштів на потреби організації *Arm Women Now* для закупівлі жіночої форми українським захисницям.

Із 30 березня до 20 квітня у Вільнюській ратуші експонувалася виставка «Маріуполь нескорений», організована Національною спілкою художників України, Посольством України у Литві та Вільнюською ратушею за підтримки Міністерства закордонних справ України. Подію відкрили Надзвичайний і Повноважний Посол України у Литві П. Бешта та віцеспікер литовського Сеймаса Паулюс Саударгас. У експозиції представлено картини українських художників з усієї країни, включно з Маріуполем, які символізують і документують моральну силу, непокору та любов до Батьківщини. На знак солідарності з українськими колегами художники з Литви та Латвії передали проєкту і свої роботи. Автор та куратор виставки – український художник В. Юричковський.

З 6 березня по 12 квітня художня галерея «[A] Space» та Посольство Швеції в Португалії організували в Лісабоні благодійну виставку «One-five-9», яка презентувала роботи п'яти українських мисткинь: А. Подерв'янської, Г. Андрусенко, О. Штейн, П. Щербини та С. Ортинської. Цифри у назві виставки позначають перший рік з часу повномасштабного вторгнення РФ в Україну, п'ять художниць та дев'ять років після незаконної окупації Криму та Донбасу росією. Експоновані роботи були створені в Португалії у рамках мистецької резиденції, проведеної галереєю у співпраці з *Quinta das Relvas* та організацією *Artists at Risk*. Половину коштів від продажу картин спрямують на допомогу Україні. Також у Лісабоні 8 березня «Щербенко Арт Центр» спільно з порталом *JetSetter* презентував квартирну виставку українських художниць «Сонце, сонце, освітлюй тіні!». Проєкт представив роботи художниць, яких об'єднує спільний досвід переживання воєнних дій: В. Ралко, А. Кахідзе, М. Стоянової, З. Лактіонової, Є. Лаптії, М. Прошковської, М. Талютто й ін.

Одразу чотири українські мисткині презентували свою творчість у США. Відеоробота Д. Кавеліної «Лист до горлиці» увійшла до програми масштабної виставки «Signals: How Video Transformed the World», яку 5 березня – 8 липня проводить Музей сучасного мистецтва в Нью-Йорку (*MoMA*). Цей антивоєнний фільм-поему, присвячений історії Донбасу, *MoMA* придбав до своєї колекції. З 15 березня по 29 квітня в Нью-Йорку, у просторі «Fridman Gallery», проходила

персональна виставка Л. Хоменко «Full Scale». До експозиції увійшли картини нової серії «Неопізнані фігури» та давнішої – «Малюнок на майдані» (2014 р.). 3–25 березня в Українському національному музеї у Чикаго тривала виставка Л. Присяжнюк «Паралельні світи», покликана розповісти про жахливі реалії руйнівної війни росії проти України. Частина коштів від продажу картин передають платформі *United24* для закупівлі медичного обладнання та *UA Resistance Foundation* на ініціативу «Ambulances for Ukraine». А 14–28 березня у Чикаго було представлено проєкт харківської дизайнерки та художниці А. Соломадіної «Формування часу», що став підсумком її тримісячної резиденції у межах програми підтримки українських митців *Ukrainian Art Bridge Fellowship*, ініційованої американським художником Джоном-Девідом Муні.

З 28 березня по 8 квітня в лондонському мистецькому центрі *Cromwell Place* (Велика Британія) діяла виставка українського сучасного мистецтва «Повстання Фенікса». Її куратори, засновниця «Forsa Gallery» Еліс Нананова та художник П. Керестей, порівняли культуру України із міфічним птахом, якому неодноразово доводилося відроджуватися з попелу знищення, цензурування та забуття. Представлено роботи художників різних стилів і поколінь доби незалежності: Т. Сільваші, А. Савадова, П. Бевзи, А. Волокітіна, В. Трубіна, П. Керестей, К. Гнилицької, Р. Михайлова, В. Трубіної, Ю. Беляєвої тощо.

З 18 березня до 2 квітня у Вроцлаві, в Палаці Гацфельдів (Польща), тривала виставка «Мистецтво у полум'ї», в рамках якої експонувалися роботи українських фотографів, художників і скульпторів, що представляють довоєнний образ України та в умовах повномасштабної російської агресії. Благодійною складовою заходу став збір коштів на підтримку харківської організації «Добро Так», яка займається паліативною допомогою для дітей.

З 16 березня по 22 квітня у Гонконгу, в галереї сучасного мистецтва «Double Q Contemporary» (Китай), проходила виставка «Resilience: voices of Ukraine» («Стійкість: голоси України»). У експозиції представлено твори А. Волокітіна та М. Куліковської.

Україна взяла участь у міжнародній мистецькій виставці *ARTAnkara Contemporary Art Fair*, яка 9–12 березня проходила в Анкарі. На Українському стенді, організованому Посольством України в Туреччині, було представлено два проєкти – «ЦеГлинаАрт» за участі та під кураторством О. Дворак-Галік та «Транзитні покоління» під кураторством К. Рай. Кожен з них розповідає про життя та реалії українців, починаючи від здобуття нашою країною незалежності і до подій російсько-української війни. Проєкти презентували твори митців з усієї України. Учасниками виставки також стали українські художники, які живуть і творять у Туреччині.

16 березня у Найробі презентовано стінопис «Grains of Culture» («Зерна культури»), який було втілено в рамках міжнародного проєкту *The Wall* Українського інституту та культурної агенції *Port*. Мурал є трилогією, яка розкриває тему стосунків – від діалогу між людьми і до економічних, політичних і культурних взаємин між країнами. Його створили художники з Кенії Моха та Еліамін Інк разом із українськими митцями А. Коник, А. Ковтуном та Н. Кравцовим. У рамках підготовки до відкриття стінопису художники також розмалю-

вали місцевий транспорт – *mataty* (матату). На презентації проєкту виступив український електронний гурт *TVORCHI*. «Grains of Culture» став першим масштабним українським проєктом на африканському континенті та був утілений за підтримки Посольства України в Кенії, муніципалітету міста Найробі та Гете-Інституту в Найробі (Німеччина).

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

13 березня в Національному музеї Голодомору-геноциду побувала міжнародна делегація представників міст-партнерів Києва зі США та Королівства Данія. Гостям провели екскурсію територією комплексу та Залою пам'яті. А 16 березня музей відвідав американський автор та продюсер документальних фільмів Браян Гопкінс у рамках зйомок свого нового фільму про російсько-українську війну.

21 березня, у річницю знищення Художнього музею ім. А. Куїнджі в Маріуполі, український дизайнер Д. Кіфуляк та директор неприбуткової організації зі збереження пам'яток *House Museum* Еван Холл (США) створили його цифрову реконструкцію. Робота має назву «Ночі більше не буде», що є прямою цитатою з Книги Одкровення, та є даниною пам'яті художнику А. Куїнджі, а також меморіалом архітектури міста та життів, які були втрачені під час війни.

За кордоном

31 березня в Нью-Йорку (США), у приміщенні *866 United Nations Plaza* біля штаб-квартири Організації Об'єднаних Націй, презентовано міжнародну виставку «Україна. Розп'яття. Трибунал», присвячену створенню Спеціального міжнародного трибуналу, який судитиме росію за злочин агресії. Виставку відкрито напередодні голосування в ООН за резолюцію про створення спеціального міжнародного механізму, який покарає країну-агресора. Експозицію сформували артефакти, зібрані впродовж року в польових експедиціях до щойно деокупованих українських населених пунктів Київщини, Чернігівщини, Харківщини, Херсонщини та Донеччини. Також було проведено фото-, аудіо- та відеофіксацію свідчень російських злочинців. Загалом представлено понад 1 тис. музейних експонатів. Матеріали демонструють реалії ворожого нашестя: масові вбивства, звалтування та грабунки, нещадні бомбардування мирних міст, варварське нищення духовної та культурної спадщини України, людиноненавистливу пропаганду «русского міра». Проєкт викликав велику зацікавленість серед дипломатичної спільноти. У відкритті виставки взяли участь представники 52-х країн. До присутніх, зокрема, звернулися президент України В. Зеленський (через відеозвернення), постійний представник України в ООН С. Кислиця, парламентарка Ю. Паєвська («Тайра»), яка пережила російський полон, офіційні особи держав-членів ООН. Виставку організував Національний музей історії України у Другій світовій війні в рамках проєкту «Україна – розп'яття» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та особистого сприяння міністра О. Ткаченка. Роботу музейної команди зі створення виставки представив генеральний директор музею та куратор виставки Ю. Савчук, який

на завершення офіційної частини провів кураторську екскурсію для гостей. Партнерами заходу стали Офіс Президента України, Міністерство закордонних справ України, Постійне представництво України при ООН та Генеральне консульство України в Нью-Йорку. Проєкт реалізовано спільно з Фондом Богдана Губського «Україна – XXI століття».

3 та 4 березня Національний музей історії України у Другій світовій війні презентував фотовиставку «Тим часом у Маріуполі» відразу в двох музеях Швеції – Шведському національному музеї військової історії (*Armémuseum*, м. Стокгольм) та Музеї шведських повітряних сил (*Flygvapenmuseum*, м. Лінчопінг). В основі проєкту – світлина фотографа В. Твердохліба та озвучений щоденник восьмирічного Єгора з оточеного міста, за мотивами якого створили фільм. Своїми історіями перших днів облоги та окупації поділилися шість українців, які знайшли тимчасовий прихисток від війни у Швеції. Проєкт втілено завдяки підтримці Шведського національного музею військової історії та особисто його генеральної директорки Гелені Ронлунд, організації *Nordic Ukraine Forum*, Української спільноти в Естерготланді (*Ukrainska Föreningen Östergötland*).

Львівську національну галерею мистецтв визнано найкращою музейною інституцією Центральної Європи у сфері реставрації музейних пам'яток та збереження мистецьких творів. Установа отримала Премію ім. А. Гейштора. 24-та за ліком церемонія нагородження відбулася 29 березня під патронатом президента Польщі Анджея Дуди в Королівському замку у Варшаві. Нагороду отримав генеральний директор галереї Т. Возняк.

Під почесним патронатом міністра культури та національної спадщини Польщі Пйотра Глинського з 31 березня по 22 жовтня у Королівському замку на Вавелі у Кракові проходить виставка «Експресія. Львівська рококова скульптура». До неї увійшли роботи Йоанна Георга Пінзеля зі збірки Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького, 3D-копії оригінальних боцетто митця, які зберігаються в Баварському національному музеї в Мюнхені, а також твори Матвія Полейовського з колекції Вавеля.

Музей писанкового розпису з Коломиї презентував українські писанки на XXXI Міжнародній виставці-конкурсі писанок, що з 16 березня по 30 квітня проходила у місті Гуменне (Словаччина).

Штутгартський музей *Staatsgalerie* (Німеччина) оновив розділ про представницю українського авангарду О. Екстер. У березні на своєму сайті музей видалив атрибуцію художниці як росіянки і додав інформацію про київський період життя, навчання та роботи мисткині.

Команда Національного музею Голодомору-геноциду взяла участь у Програмі міжнародних відвідувачів-лідерів *IVLP* за проєктом «Увіковічення історії за допомогою просвіти та музеїв», яка тривала з 18 лютого по 11 березня за фінансування Державного департаменту Сполучених Штатів Америки. Музейники ознайомилися із досвідом роботи американських колег з меморіалізації травматичної історії, організації роботи команди на великих виставкових проєктах, управління, зберігання і оцифрування музейної колекції, підготовки освітніх

програм на складні та гострі соціальні теми, залучення коштів на проєкти, пов'язані з темою збереження та відновлення історичної пам'яті.

Креативні індустрії В Україні

Посольство Італії в Україні у співпраці з Італійським інститутом культури в Україні та Агентством зовнішньої торгівлі Італії (*ICE*) провело 9 березня у Будинку актора в Києві та Національному університеті «Львівська політехніка» День італійського дизайну. Місце проведення обрано не випадково – Будинок актора (колишня караїмська кенаса) декорував видатний італійський архітектор і дизайнер Еліа Сала. Цьогоріч подія проходила всьоме одночасно в усьому світі й була присвячена темі «Ефективне та надійне освітлення». За традицією у цей день 100 італійських посольств у різних країнах приймають особисто або онлайн 100 італійських дизайнерів і архітекторів, які розповідають про вплив італійської креативності на повсякденне життя. Гостем Дня італійського дизайну в Україні став архітектор і дизайнер Алессандро Коломбо. Він провів вебінар для українських студентів, присвячений темі освітлення. Також у заході взяли участь: заступник голови місії Посольства Італії в Україні Франческо Пеше; заступниця міністра культури та інформаційної політики України Г. Григоренко; директор Італійського інституту культури в Україні Едоардо Крізафуллі; дизайнер Паоло Коя, який є автором світлової інсталяції на будівлі посольства Італії; директор відділу розвитку торговельного обміну *ICE* Тоні Коррадіні (долучився через відеозв'язок з Львівської політехніки). Під час події також було оголошено студентський конкурс світлового дизайну. Найкращі роботи відбиратиме італійсько-українське журі для подальшої популяризації їх в Україні та світі. Крім того, в рамках Днів італійської культури та дизайну у Львівській політехніці, що тривали 9–24 березня, представлено виставку українських і міжнародних художників, зокрема й італійських, – «Мистецтво перемагає війну».

21 березня дизайнер інтерфейсів, професор Каліфорнійського університету у Сан-Дієго та співзасновник *Nielsen Norman Group* Дон Норман (США) онлайн презентував українцям свою нову книгу «*Design for a Better World*». Вона досліджує помилки людства, які призвели до руйнування соціальних структур, кліматичної кризи та хибної віри в те, що ресурси Землі невичерпні. Модерував розмову український дизайнер С. Шестопапов. Подія відбулася в межах ініціативи *Projector Foundation*, що допомагає жінкам, змушеним шукати нову домівку та змінювати професію через війну (фондація створена за підтримки Міністерства цифрової трансформації України і «Дія. Бізнес.»).

Українська креативна агенція *TWID* спільно з британськими колегами із *Red Bee Creative* запустила платформу *Twinning*. Ініціатива покликана спростити пошук партнерів для колаборацій та зміцнити зв'язки української креативної спільноти зі світовою.

За кордоном

Національний тур «Кіно заради перемоги!» отримав престижну нагороду у сфері комунікацій *SABRE Awards*. Нею відзначають кампанії та агентства, які демонструють найвищий рівень стратегічного планування, креативності та бізнес-результатів. Проєкт переміг у категорії «Ukraine and Other Independent States». Національний тур «Кіно заради перемоги!» реалізується за ініціативи Офісу Президента України, Державного агентства України з питань кіно, Асоціації «Дивись українське!» за підтримки фонду «МХП-Громаді» та компанії «Делойт» в Україні.

24–26 березня в Нью-Йорку (США) відбувся масштабний проєкт, який презентував креативну економіку України – «i am u age». В його межах проведено ярмарок, виставку, презентацію стартапів і благодійний аукціон. Подія об'єднала понад 100 українських брендів та компаній і зібрала близько 2000 відвідувачів. Учасники були представлені у різних категоріях: мода, книги, кераміка, технології, *product design*, етнографія тощо. На виставці проєкту вперше за межами нашої країни експонувалася антропоморфна трипільська статуетка з Музейного фонду України, вік якої сягає майже 6000 років. До гостей прев'ю івенту через відеозв'язок звернувся президент України В. Зеленський. Організаторами події стали А. Пагава та комунікаційна агенція *GOGOLA*, до яких долучилися І. Грабко, М. Рева (курувала фотовиставку) та Н. Шаповал (кураторка відділу етнології). Частину прибутку з події передадуть через платформу *United24* на відбудову України.

18 березня в Кишиневі (Молдова) вперше відбувся модний захід *Moldovan Brands Runway*, партнером та ментором якого виступила команда Українського тижня моди. Організатором події стала Асоціація виробників легкої промисловості Республіки Молдова (*APIUS*) за підтримки *Moldova Future Technologies Activity*. На заході були представлені колекції провідних молдовських брендів та двох брендів з України – *Sidletskiy* та *RITO*. Питання культурного партнерства та колаборацій між двома країнами також обговорили на короткій зустрічі міністр культури Молдови Сергій Продан і співзасновниця та *CEO* Українського тижня моди І. Данилевська.

Література В Україні

2 березня Програма ЄС «Креативна Європа» оголосила результати конкурсу «Художній переклад» 2022 підпрограми «Культура». Серед переможців – п'ять проєктів українських видавництв: «Астролябія» – «Тема викликів межових ситуацій у європейській літературі», «Каламар» – «Набуття еконавичок через читання книжок», «Видавництво Анетти Антоненко» – «Особливі прикмети (II): Театр без кордонів», Центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства – «Справжня культура ніколи не вмирає: сучасні переклади з їдишу на українську», «Yakaboo Publishing» – «Галерея світової прози: Європейське бачення».

3 березня журі стипендійної програми Українського ПЕН оголосило імена 40 авторів, які отримають фінансову підтримку обсягом 30 тис. грн для про-

довження роботи над своїми творчими проєктами. Ця програма покликана зберегти сталість і тяглість літературного процесу в Україні й надати авторам можливість продовжити роботу над важливими проєктами в умовах війни. Її реалізують за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (Україна – США) та *New Democracy Fund* (Данія) у межах програми *Rapid response fund*.

За рік роботи благодійної акції «Українським дітям – українську книгу!» наші видавництва передали переселенцям в Україні та за її межами майже 600 тисяч примірників підручників, навчальних посібників і художньої літератури. Завдяки ініціативі книги українською стали доступні у 25-ти країнах: Австрії, Азербайджані, Албанії, Бельгії, Великій Британії, Греції, Данії, Іспанії, Італії, Литві, Молдові, Нідерландах, Німеччині, Норвегії, Польщі, Республіці Кіпр, Румунії, Словаччині, Словенії, Угорщині, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії та Швеції. Зокрема у Польщі та Словаччині дипломатичні представництва поширили 30 тисяч і 80 тисяч видань відповідно. 2 тисячі книжок передано до Королівської бібліотеки Данії, які згодом буде розповсюджено серед громадських книгозбірень. Розширенням акції стала ініціатива міжнародної допомоги з відновлення бібліотечних фондів українських освітніх закладів, центрів та книгозбірень «Українській молоді – європейську книгу!», що стартувала у листопаді 2022 року. Акцію «Українським дітям – українську книгу» започатковано у березні 2022 року Державним комітетом телебачення і радіомовлення України спільно з Офісом Президента України, МКІП і МЗС України.

Цього місяця було представлено одразу дві книги українських поетів у перекладах італійською. 15 березня відбулась онлайн-презентація збірки віршів Ліни Костенко «Над берегами вічної ріки» (вид-во «Castelvecchi»). До першого італійського видання увійшли вибрані вірші поетеси від початку 60-х років і до наших днів. А 21 березня Італійський інститут культури в Україні спільно з Українським католицьким університетом у Львові провів презентацію антології «Поети України» (вид-во «Mondadori»). До розмови на тему «Українська поезія в Італії. Переклад як міст між народами» долучились українські та італійські поети, перекладачі та інтелектуали. Захід відкрили співробітниця Посольства Італії в Україні Алессандра Борджіа, директор Італійського інституту в Україні Едоардо Крізафуллі та представниця видавництва «Mondadori» Елізабетта Різарі.

За кордоном

Українські автори та перекладачі отримали номінації та відзнаки низки міжнародних нагород. Зокрема роман А. Куркова «Львівська гастроль Джимі Хендрікса» увійшов до довгого списку претендентів на Міжнародну Букерівську премію 2023, яку вручають за перекладені англійською художні твори (оголошено 14 березня, Велика Британія). Ще один роман А. Куркова – «Сірі бджоли» – в англійському перекладі Б. Дралука став переможцем Національної премії гуртка книжкових критиків (*National Book Critics Circle Award*, США). Твір отримав іменну відзнаку – Премію Грегга Барріоса за переклад. Роман В. Рафеєнка «Мондегрін. Пісні про смерть і любов» потрапив до короткого списку Літературної премії Європейського банку реконструкції та розвитку. Премія присуджується як письменнику, так і перекладачеві за найкращий ху-

дожній твір, перекладений англійською мовою та написаний будь-якою мовою країн, де працює ЄБРР (оприлюднено 16 березня). Видана у «Видавництві Старого Лева» книжка «Котик, Півник, Шафка» О. Михеда з ілюстраціями Є. Полосіної увійшла до списку переможців 6-го міжнародного конкурсу ілюстрованих книжок *Nami Concours 2023* (проводиться у межах Міжнародного фестивалю дитячої книги на острові Намі, Південна Корея). Українське видання відзначено у номінації «Green Island Award». А 16 березня у Дюссельдорфі (Німеччина) відбулося вручення престижної літературної відзнаки *Kunststiftung NRW – Straelener Translation Prize*. Це премія фундації підтримки культури землі Північний Рейн-Вестфалія та нагорода від перекладацького колегіуму міста Штрален, яка присуджується у співпраці з Європейським коледжем перекладачів у Штралені. Цього року премію присуджено п'ятьом перекладачам з України за художні переклади з німецької мови: М. Белорусцю, Х. Назаркевич, Г. Петросаняк, Р. Свято, Н. Ваховській. Нагорода склала по 10 тисяч євро. До журі конкурсу увійшла українська письменниця і перекладачка Н. Сняданко.

Україна взяла участь у 60-му Болонському ярмарку дитячої книги, який проходив 6–9 березня. На форумі діяв Український стенд, організований спільними зусиллями Українського інституту книги, Болонського ярмарку дитячої книги (організатори безоплатно надали місце та обладнання), Посольства України в Італії, Генерального консульства України в Мілані та благодійного проекту «Мамо, я бачу війну». Концепцію стенда під слоганом «Мамо, я бачу війну» було створено за матеріалами саме цього однойменного проекту, який зібрав діджитал-колекцію дитячих малюнків про війну в Україні. Через оформлення майданчика дизайнерки С. Гупаловська та Д. Біла хотіли донести до відвідувачів ярмарку реальність, у якій уже понад рік перебувають українські діти, про зруйноване війною дитинство. Національний стенд презентував добірку актуальних дитячих книжок 22-х видавництв. Українські видавці відзначили ріст попиту на видання про нашу країну, війну та загалом книги українських авторів. Найбільшу зацікавленість виявили представники країн, що найбільше підтримують Україну, – Болгарії, Великої Британії, Італії, Латвії, Литви, Польщі, США, Хорватії тощо. Також український стенд протягом усіх днів ярмарку перебував у фокусі медіа. Гучно прозвучала і виставка плакатів 20-ти українських ілюстраторів, організована Книжковим Арсеналом спільно з клубом ілюстраторів *Pictoric, – Illustrated Ukraine*. Попри те, що експозиція не була дотична до книжкової ілюстрації, організатори виділили їй особливе місце – поряд з *Illustrators Survival Corner*, головним майданчиком для проведення подій для ілюстраторів. На самому ж *Illustrators Survival Corner* відбулася панельна дискусія «Українська ілюстрація. Досвід війни» за участі О. Грищенка, А. Сарвіри, Р. Романишин і А. Лесіва (артстудія «Аграфка») за модерування Ю. Козловець. Українська ілюстрація також була представлена на 57-й виставці *Illustrators Exhibition*. До участі в ній було відібрано проект «Щоденники війни» Ю. Тверітіної. Під час роботи форуму відбулося вручення премії *Bologna Prize for the Best Children's Publishers of the Year*, яку цього року в категорії «Європа» отримало «Видавництво Старого Лева». Дана премія вже протягом 10 років відзначає видавців дитячої літератури, які є лідерами інновацій, редакційних рішень у

своїй творчій діяльності, які найбільше відзначилися своїми професійними та інтелектуальними здібностями в кожній із шести частин світу. Також у рамках Болонського міжнародного ярмарку дитячої книги 6 березня відбулася презентація проєкту *Tales of EUkraine*, заснованого Федерацією європейських видавців та Українським інститутом книги у співпраці з шістьма національними асоціаціями видавців Європи: Італії, Польщі, Румунії, Болгарії, Німеччини, Словаччини. Ініціатива фінансується Програмою ЄС «Креативна Європа» і має на меті забезпечити українських дітей, які вимушено виїхали до європейських країн, двомовними книжками. У рамках проєкту буде створено каталог прав із понад 100 українських дитячих книжок, які можна буде придбати в різних країнах Європи. Проєкт *Tales of EUkraine* триватиме три роки – до жовтня 2025.

12 березня у Гаазі (Нідерланди) в межах міжнародного літературного фестивалю *Winternachten 2023* відбулася дискусія «Literary Focus: Ukraine». У заході взяли участь письменники та журналісти з різних країн. Україну представили С. Асєєв і Т. Малярчук.

17 березня Королівський національний театр (Велика Британія) вшосте провів щорічні читання «Поезія на кожен день», які організатори присвятили спротиву українців військовій агресії росії. До програми, зокрема, увійшли англійські переклади віршів С. Жадана та І. Шувалової, а також фрагмент поеми «Кавказ» Т. Шевченка мовою оригіналу у виконанні української акторки Д. Плахтій. Учасниками читань стали актори Том Гіддлтон (зачитав вірш С. Жадана), Ейса Баттерфілд, Сопе Дірісу, Кейт Флітвуд. Усі кошти від продажу квитків та впорядкованої Еллі Есірі збірки «A Poet for Every Day of the Year» від 17 березня буде перераховано на гуманітарні потреби України.

4–25 березня в Софії проходив Місяць української дитячої літератури. Подія запропонувала літературні читання українських творів для дітей у перекладах болгарською. Відвідувачі мали можливість ознайомитися з книгами «Війна, що змінила Рондо» Р. Романишин і А. Лєсїва, «Третій сніг» І. Андрусєка, «Історії Хоробриків із Горішкових Плавнів» К. Єгорушкіної та «День усіх білок» І. Карпи. До ініціативи долучилися болгарські актори та письменники. Захід організовано Посольством України в Болгарії у співпраці з відділенням україністики Софійського університету ім. Климента Охридського, Спільною українських організацій Болгарії «Мати Україна» та *FOX book café*.

Переклади українських авторів та книги, присвячені Україні, побачили світ у низці країн. У США англійською та українською мовами вийшла книга-білінгва Калпни Сінг-Чітніс «Love letters to Ukraine» («Любовні листи до України»), вид-во «River Paw Press») та перекладений англійською «Щоденник війни» Є. Белорусець (вид-ва «New Directions» та «ISOLARII»). Також дві книги опублікували в Німеччині: збірку есеїв, упорядковану Катаріною Раабе і К. Міщенко, – «Aus dem Nebel des Krieges. Die Gegenwart der Ukraine» («З туману війни. Сучасність України»), увійшли тексти Т. Гундорової, О. Карпович, В. Рафеєнка, Сюзанни Стретлінг, Карла Шльогеля та багатьох інших, вид-во «Suhrkamp Verlag») та проєкт українського поета і перекладача О. Сливинського «Wörter im Krieg» («Словник війни», вид-во «fotoTAPETA»). У Польщі видано збірку есеїв В. Агеєвої «W cieniu imperium. Kulisy ukraińsko-rosyjskiej

wojny kulturowej» («У тіні імперії. Залаштунки українсько-російської культурної війни», вид-во «Znak Horyzont»). Латвійське культурне об'єднання «Orbīta» надрукувало збірку «Динамо Харків» С. Жадана. У ній зібрано тексти з 10 поетичних збірок, написаних у 2001–2021 рр. і перекладених латиською мовою Інґмарою Балоде, Янісом Елсбергсом, Марою Поляковою та Марісом Салейсом.

Бібліотеки В Україні

У лютому Міністерство культури та інформаційної політики України та ВГО Українська бібліотечна асоціація оголосили про початок проекту створення Національної електронної бібліотеки України (НЕБУ) за підтримки ЮНЕСКО та Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (*IFLA*). На підтримку розвитку цього проекту об'єднали зусилля МКІП, Державна архівна служба України, активісти Української бібліотечної асоціації – керівники та провідні фахівці національних, державних, університетських та публічних бібліотек, національних музеїв та архівів. Реалізація ініціативи також передбачає всебічне вивчення успішного досвіду розбудови національних електронних бібліотек інших країн. Тож наприкінці лютого представники робочої групи з питань створення НЕБУ відвідали Варшаву, де вивчали досвід запровадження Національної електронної бібліотеки Польщі. А 3 квітня відбулося засідання тимчасової робочої групи з питань створення НЕБУ, яке було присвячено вивченню досвіду Естонії. У засіданні взяли участь перший заступник міністра культури та інформаційної політики та голова робочої групи Р. Карандєєв та представники Естонії – генеральна директорка Національної бібліотеки Естонії Янне Андрессо і директорка відділу бібліотечних послуг Крістель Вейманн.

17 березня фонди Національної бібліотеки України для дітей поповнила колекція відомої британської дитячої письменниці та ілюстраторки Ширлі Х'юз, що налічує 555 книг. З них 51 книга буде передана до Херсонської обласної бібліотеки для дітей, 51 – до Миколаївської, 30 – Донецькій обласній бібліотеці для дітей. Інші обласні бібліотеки теж одержать книжки з колекції Ширлі Х'юз до своїх фондів. Цінну колекцію передав син письменниці Ед Вуллямі, який є журналістом газети *The Guardian* і висвітлює події в Україні.

Громадські організації «Читомо» та «Український літературний центр» запустили проєкт *Ukrainian Bookshelves Worldwide*, спрямований на висвітлення та аналіз ініціатив, які працюють над поширенням української книги за кордоном. На сайті можна ознайомитися із мапою українських полиць за кордоном, текстом дослідження про їхню діяльність, а також порадином для створення української книжкової полицки та книжковими добірками, якими можна наповнити полиці. Наразі на мапі представлено 388 просторів з 22 країн. Приблизно 85% з опитаних українських книжкових полиць були створені після 24 лютого 2022 року. 70% із них існують при бібліотеках. Проєкт втілюється за підтримки Стабілізаційного фонду культури та освіти Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Гете-Інституту. Партнерами проєкту стали Український інститут книги, Українська бібліотечна асоціація, Німецька бібліотечна асоціація, Гете-Інститут в Україні та Міністерство закордонних справ України.

За кордоном

27 березня під час офіційного візиту до Великої Британії голова Верховної Ради України Р. Стефанчук передав англومовну збірку «Кобзар» Т. Шевченка бібліотеці парламенту Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

Проект «Українська книжкова полицка» продовжує поширювати українську літературу в оригіналі та перекладах за кордоном. 1 березня в рамках ініціативи Посольство України в Болгарії передало Народній бібліотеці ім. І. Вазова у Пловдиві понад 100 книжок. 10 березня українську книжкову полицку відкрито у початковій школі Аояма в Токіо (Японія), де навчаються евакуйовані з України діти. 24 березня українська полицка з'явилась у Віндгуці, столиці Намібії. А 29 березня в бібліотеці Муніципального музею моря у місті Ая-Напа відбулося офіційне відкриття вже другої у Республіці Кіпр української книжкової полицки. Проект «Українська книжкова полицка» ініціювала перша леді України О. Зеленська спільно з Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, Українським інститутом книги та посольствами України за кордоном.

Благодійність

За кордоном

16–19 березня в Софії, у галереї «Espace PORT. A.» (Болгарія), та 20 березня–30 квітня в онлайн-форматі проходив розпродаж робіт болгарських художників під назвою «Україна Forever!». Представлено твори понад 50 болгарських митців. Зібрані кошти підуть на допомогу Україні.

Побратимство

В Україні

15 березня міський голова Києва В. Кличко та мер Вроцлава Яцек Сутрик онлайн підписали угоду про співробітництво між містами. Домовленість передбачає подальшу співпрацю міст у різних сферах, зокрема культурній, а також взаємодію у майбутньому відновленні інфраструктури Києва та України.

Просвітництво

В Україні

У березні під гаслом *#UkraineEverywhere* у Вікіпедії (власник – Фонд «Вікімедіа», США) втретє проходив «Місяць культурної дипломатії України». Він був спрямований на створення і покращення статей про Україну та українську культуру якомога більшою кількістю мов. Ініціативу присвячено відомим українським митцям кіно, музики, літератури, архітектури, дизайну, які зробили вагомий внесок у світову культуру. А також культурним феноменам – від мемів до символів незламності. Проект спільно організували ГО «Вікімедіа Україна», Український інститут та Міністерство закордонних справ України.

За кордоном

В Іспанії запрацювало перше україномовне радіо «Ucrania FM». Його можна слухати цілодобово у місті Аліканте, у зоні Сан-Хуан-Аліканте, Ель Кампейо, Хіхона, Моралет, Сан-Вісент, а також онлайн. Мета створення радіостанції – інформаційна підтримка україномовної спільноти, сприяння розвитку співробітництва між Україною та Іспанією в культурно-гуманітарній сфері. Ефір складається в основному з сучасної україномовної музики, культурних, соціальних та розважальних програм.

Національні спільноти

В Україні

Наприкінці лютого в селі Новосільське Ренійської територіальної громади відкрився Обласний центр молдавської культури. Його мета – сприяння збереженню та розвитку культури молдовської національної спільноти. Основними завданнями центру визначено: відродження та популяризація культури і мови, народних звичаїв й обрядів молдован Одеської області; естетичне і духовне виховання, широке інформування населення щодо суспільного та культурного життя регіону, розвиток міжнародного культурного співробітництва.

16 березня з ініціативи Миколаївського обласного німецького центру та громадської організації «Німецька молодь Закарпаття» у Мукачеві відкрито виставку живопису та декоративно-прикладного мистецтва «Німецький колорит». У експозиції представлено матеріали з приватної колекції віцепрезидентки Асоціації німців України і артдиректорки Ради німців України А. Шардт, які розповідають про історію її родини; колекцію художніх листівок на тему «Традиції та свята»; колекцію розписаних тарілок, у яких мукачівська художниця О. Метзгер передала німецькі мотиви та колорит.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко,
завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань
культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 2,4. Б/т. Зам. 38. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12